

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 6. 2011.

Sarajevo, kolovoz 2011.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 30. lipnja 2011.) na osnovu izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I	U V O D	1
II	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	2
1.	STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1.	Status, broj i poslovna mreža	2
1.2.	Struktura vlasništva	2
1.3.	Kadrovi	5
2.	FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1.	Bilanca stanja	7
2.1.1.	Obveze	12
2.1.2.	Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3.	Aktiva i kvaliteta aktive	19
2.2.	Profitabilnost	28
2.3.	Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	32
2.4.	Likvidnost	35
2.5.	Devizni rizik	41
III	Z A K L J U Č A K	43
	P R I L O Z I	

I. UVOD

U 2010. godini došlo je do zaustavljanja negativnih ekonomskih kretanja i blagog oporavka ekonomskih aktivnosti u realnom sektoru. Razvoj i rast bankarskog sektora koji je dulje razdoblje bio zaustavljen od druge polovice 2010. godine bilježi blagi rast kreditne aktivnosti, koji je nastavljen i u prvom polugodištu 2011. godine, a negativni trendovi pada kvalitete aktive i njezinog „kvarenja“ iz prethodnog razdoblja znatno su ublaženi.

S 30.6.2011. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka od čega su dvije banke bile pod privremenom upravom (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru F BiH s 30.6. 2011. bilo je zaposleno 7.365 radnika što je za 0,3% ili 23 radnika manje nego sa 31.12. 2010.

Bilančna suma bankarskog sektora s 30.6. 2011. iznosila je 15,13 milijardi KM, što je više za neznatnih 51 milijun KM nego na kraju 2010. godine. Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine i prvog 2011. godine nastavljen je i u drugom kvartalu 2011. godine, što je ohrabrujući pokazatelj intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Krediti su sa 30.6.2011. dostigli iznos od 10,27 milijardi KM i za 3 % ili 291 milijun KM su veći u odnosu na kraj 2010. godine. S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u prvom polugodištu 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim poduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu, nakon što su u 2010. godini i u I. kvartalu 2011. godine bilježili pad.

U prvom polugodištu 2011. godine struktura aktive je imala promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 67,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 27,4%.

U aktivni novčana sredstava u iznosu od 4,1 milijardu KM manja su za 7% ili 304 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog povećanja kreditnih plasmana.

U promatranom razdoblju 2011. godine došlo je do neznatnih promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 74,2% a kreditnih obveza sa 9,3% na 9,1%. Depoziti u iznosu od 11,23 milijarde KM i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH, a manji su za neznatnih 1,6 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u prva dva kvartala 2011. godine sa stopom od 3% ili 143 milijuna KM i sa 30.6.2011. iznosili su 5,12 milijardi KM, što je najviši iznos do sada.

U prvom polugodištu 2011. godine regulatorni i neto kapital je ostao na skoro istoj razini od dvije milijarde KM, odnosno smanjen je za svega devet milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine. Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30.6.2011. iznosi 15,6%, što je za 0,6% postotnih poena manje nego na kraju 2010. godine, ali je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvom polugodištu 2011. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 47,7 milijuna KM, dok je u istom razdoblju 2010. godine ostvaren gubitak u iznosu od 67,7 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 64,8 milijuna KM ostvarilo je 13 banaka, dok je šest banaka iskazalo gubitak u poslovanju u iznosu od 17,1 milijun KM.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.6.2011. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2010. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d., Sarajevo, od 1.7.2008.

Privremenu upravu sa 30.6.2011. imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvoj polovici 2011. godine nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Osnovano je deset novih organizacijskih dijelova. Istodobno, neke banke su i zatvarale organizacijske dijelove, odnosno vršile su reorganizaciju pa i spajanje svojih organizacijskih dijelova u cilju racionalizacije troškova, tako da sa 30.6.2011. banke iz Federacije BiH imaju ukupno 611 organizacijskih dijelova. U odnosu na 31.12.2010. kada su banke imale 600 organizacijskih dijelova, navedeno predstavlja porast od 1,8%.

Sa 30.6.2011. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imale su 22 organizacijska dijela u Federaciji. Promijenjen je samo broj organizacijskih dijelova banaka iz Federacije BiH na teritoriju Federacije BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 30.6.2011. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 15 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30.6.2011. ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama² je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu³ 1 banka (5,3%)

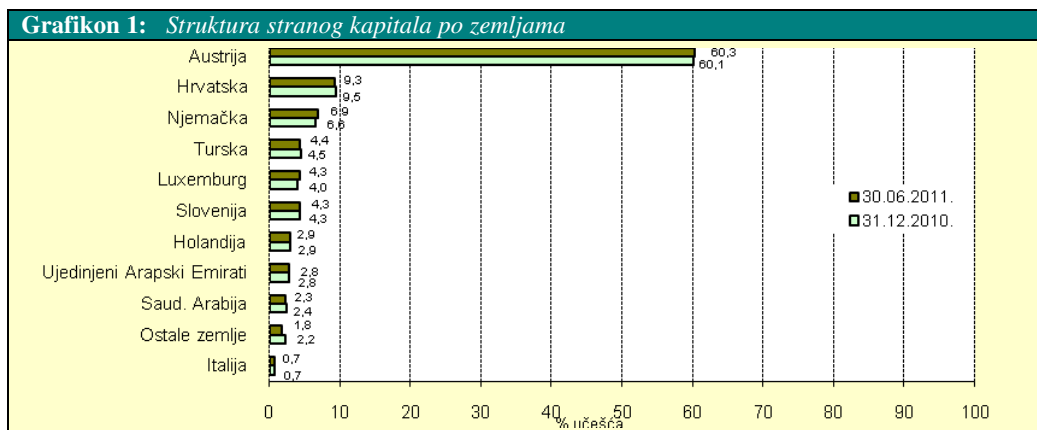
Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30.6.2011. stanje je skoro isto kao i na kraju 2010. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,3% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,3% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

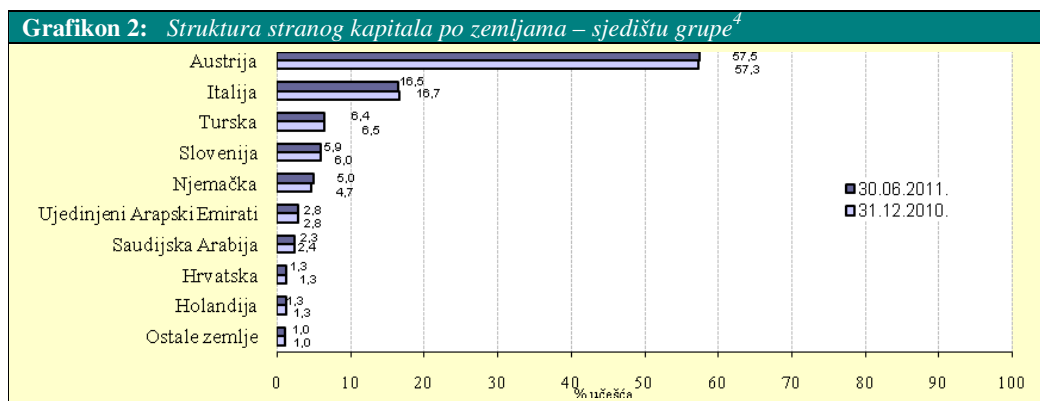
¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Na temelju dobijenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa 30.6.2011.

³ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2010. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s najvećim učešćem od 57,5%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,5%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

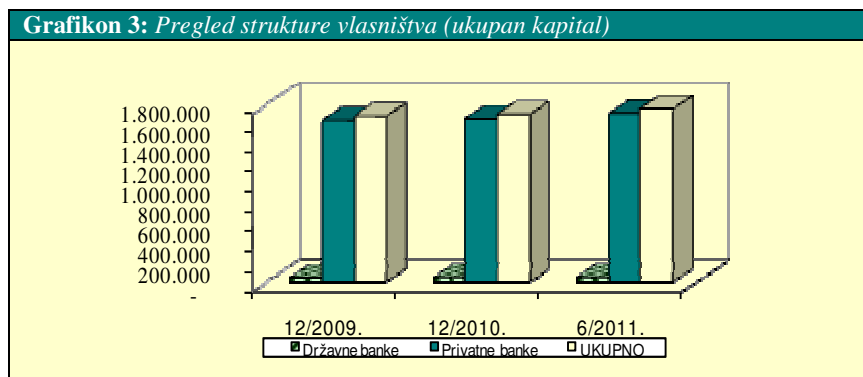
-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2009.		31.12.2010		30.06.2011.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke		41.736 2%	46.586 3%	46.885 3%	112	101		
Privatne banke		1.635.962 98%	1.650.039 97%	1.704.732 97%	101	103		
U K U P N O		1.677.698 100%	1.696.625 100%	1.751.617 100%	101	103		

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisioni ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (financijski rezultat tekućeg perioda).

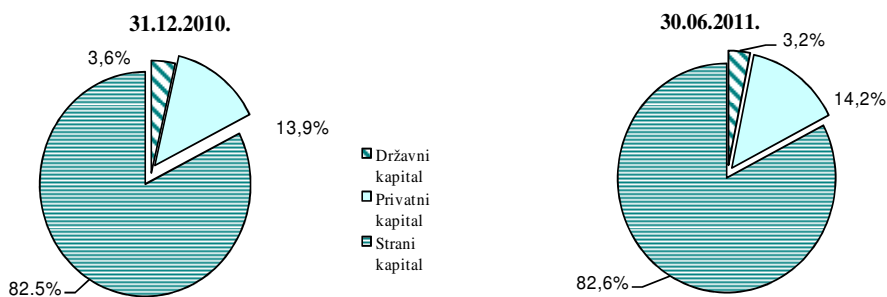
Promatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	41.860	3,6	38.072	3,2	100	91
Privatni kapital (rezidenti)	153.365	13,1	163.074	13,9	169.400	14,2	106	101
Strani kapital (nerezidenti)	975.943	83,3	968.363	82,5	982.476	82,6	99	101
U K U P N O	1.171.168	100,0	1.173.297	100,0	1.189.948	100,0	100	101

Grafikon 4: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvoj polovici 2011. godine je veći za 16,7 milijuna KM ili 1,4%, u odnosu na 31.12.2010. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 3,8 milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za 6,3 milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 14,1 milijun KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30.6.2011. iznosi 3,2 % i manji je za 0,4 postotna poena u odnosu na 31.12.2010.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 14,2% je za 0,3 postotna poena veće u odnosu na kraj 2010. godine. Nominalno povećanje od 6,3 milijuna KM

odnosi se na povećanje po osnovi prometa s državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovi prometa sa nerezidentima, ukupno u sedam banaka u neto iznosu od 4,5 milijuna KM, dok je iz osnova interne dokapitalizacije (iz rezervi) dionički kapital kod jedne banke povećan za 1,8 milijuna KM.

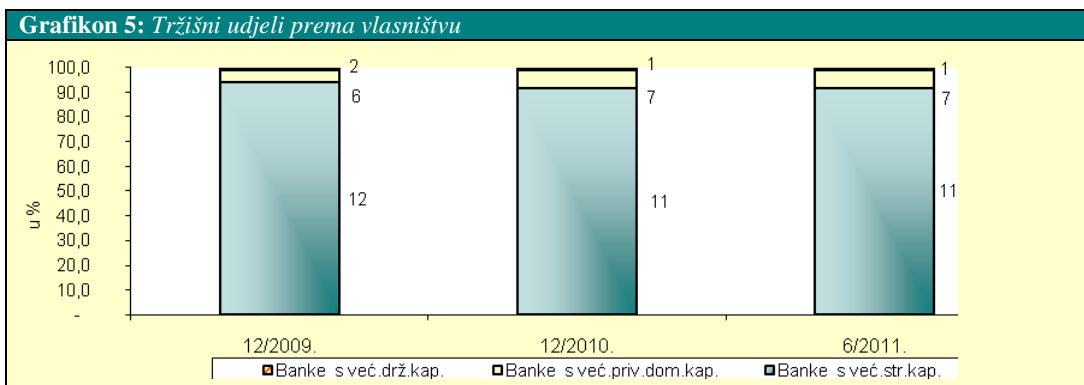
Učešće stranog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 14,1 milijun KM ili 0,1 postotni poen u odnosu na 31.12.2010. Ovo povećanje bilo je po osnovi novih emisija dionica u dvije banke, te neznatno po osnovi prometa s rezidentima u sedam banaka.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30.6.2011. iznosio je visokih 91,5%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,4%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,1%.

- u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,5	1,1	1	2,7	1,1	1	2,7	1,1
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,7	5,0	7	12,2	7,0	7	11,5	7,4
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,8	93,9	11	85,1	91,9	11	85,8	91,5
U K U P N O	20	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31.3.2011. bilo je ukupno zaposleno 7.365 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		3:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	231	3%	180	2%	180	2%	78	10
Privatne banke	7.425	97%	7.208	98%	7.185	98%	97	100
U K U P N O	7.656	100%	7.388	100%	7.365	100%	97	100
Broj banaka	20		19		19		95	100

Trend smanjenja broja zaposlenih kao jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor je u prvom polugodištu 2011. godine gotovo zaustavljen, broj zaposlenih je smanjen za 0,3% ili 23 radnika, što je rezultat značajnijeg smanjenja kod jedne veće banke, gdje je broj zaposlenih manji za 10%, odnosno 52 radnika. Sa 30.6.2011. devet banaka je povećalo broj zaposlenika (86 radnika), a isti broj banaka ima manji broj zaposlenika (109 radnika).

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		4:2	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.104	40,5%	3.234	43,8%	3.314	45,0%	104	102
Viša stručna sprema	774	10,1%	696	9,4%	698	9,5%	89	100
Srednja stručna sprema	3.719	48,6%	3.406	46,1%	3.310	45,0%	92	97
Ostali	59	0,8%	52	0,7%	43	0,5%	88	83
UKUPNO	7.656	100,0%	7.388	100,0%	7.365	100,0%	97	99

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u prvoj polovini 2011. godine, a negativni trend smanjenja broja zaposlenih, najviše sa srednjom stručnom spremom, ima pozitivan utjecaj na promjenu kvalifikacijske strukture.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.6.2011.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	231	161.619	700	180	167.263	929	180	172.619	959
Privatne	7.425	15.074.741	2.030	7.208	14.908.434	2.068	7.185	14.954.398	2.081
UKUPNO	7.656	15.236.360	1.990	7.388	15.075.697	2.041	7.365	15.127.017	2.054

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo dva milijuna KM aktive. Rast pokazatelja kod banaka s većinskim privatnim kapitalom je posljedica smanjenja broja zaposlenih.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2009.		31.12.2010.		31.3.2011.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	1		0		0	
500 do 1.000	8		7		5	
1.000 do 2.000	5		6		8	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	20		19		19	

Analički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 589 tisuća KM do 3,1 milijun KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,4 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvješća propisanih od strane FBA,
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvješća o reviziji finansijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora sa 30.6.2011. iznosila je 15,13 milijarde KM, što je više za neznatnih 51 milijun KM nego na kraju 2010. godine. Evidentno je da je utjecaj finansijske i ekonomske krize na bankarski sektor u F BiH i dalje jak, razvoj i rast ukupnog sektora je već dulje razdoblje zaustavljen, a prisutna stagnacija u zadnja tri kvartala ipak se može ocijeniti pozitivnim, s obzirom da su negativni trendovi iz razdoblja nakon izbijanja krize pa do prve polovice 2010. godine značajno ublaženi.

---

⁶ Neke od državnih banaka u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.6.2011. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 637 milijuna KM.

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		3/2	4/3
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8	
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.782.301	27,9	4.443.614	29,5	4.140.085	27,4	93	93
Vrijednosni papiri ⁷	119.157	0,1	375.252	2,4	418.200	2,8	315	111
Plasmani drugim bankama	111.019	0,6	145.007	1,0	190.274	1,3	131	131
Kredit	9.796.800	69,2	9.981.911	66,2	10.273.133	67,9	102	103
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	458.803	2,5	635.792	4,2	672.488	4,4	139	106
Kredit - neto (kredit minus RKG)	9.337.997	66,7	9.346.119	62,0	9.600.645	63,5	100	103
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	528.910	3,1	552.764	3,7	549.823	3,6	105	99
Ostala aktiva	356.976	1,6	212.941	1,4	227.990	1,4	60	107
UKUPNA AKTIVA	15.236.360	100,00	15.075.697	100,00	15.127.017	100,00	99	100
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	11.045.868	69,4	11.232.830	74,5	11.231.227	74,2	102	100
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	0,0	7.000	0,0	2.000	0,0	227	29
Obveze po uzetim kreditima	1.771.978	14,4	1.403.451	9,3	1.378.132	9,1	79	98
Ostale obveze	737.727	5,3	735.791	4,9	764.041	5,1	100	104
KAPITAL								
Kapital	1.677.698	10,9	1.696.625	11,3	1.751.617	11,6	101	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.236.360	100,0	15.075.697	100,00	15.127.017	100,00	99	100

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.6.2011.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	2	161.619	1%	1	167.263	1%	1	172.619	1%	103	103
Privatne	18	15.074.741	99%	18	14.908.434	99%	18	14.954.398	99%	99	100
UKUPNO	20	15.236.360	100%	19	15.075.697	100%	19	15.127.017	100%	99	100

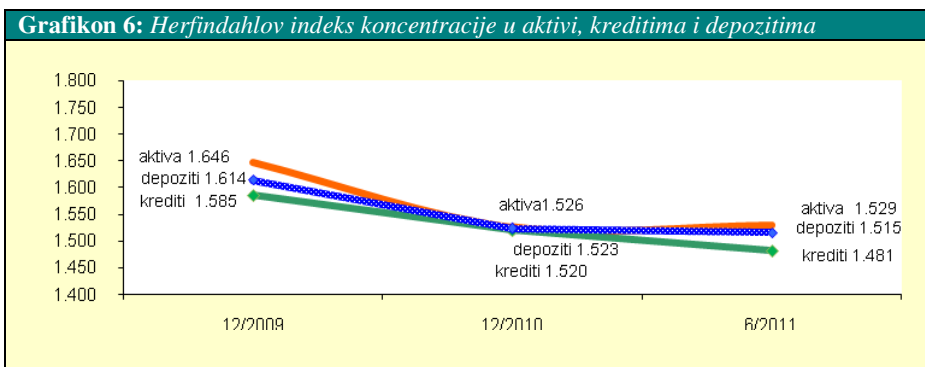
Analitički podaci o kretanju aktive banaka pokazuju da je skoro isti broj banaka imao pad, odnosno rast bilančne sume: aktiva 10 banaka je veća u odnosu na kraj 2010. godine, s niskim stopama rasta (do 5%), dok je kod ostalih devet banaka razina aktiva smanjena, a stope pada su se kretale u rasponu 2% do 6%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje i v.p. koji se drže do dospeljeća.

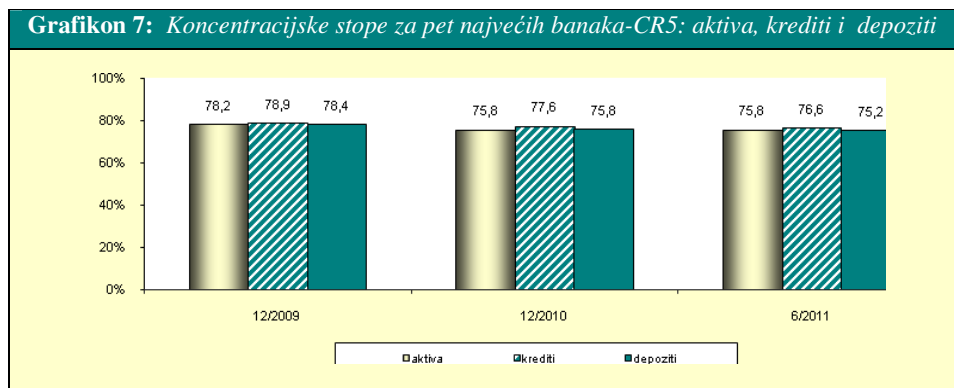
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita.) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju prve polovine 2011. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.529, kredite 1.481 i depozite 1.515 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹. U odnosu na kraj 2010. godine pokazatelj za aktivu je povećan (za tri jedinice), a za depozite i kredite smanjen (za osam i 39 jedinica).

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 za tržišno učešće pet najvećih banaka u sustavu na kraju prve polovice 2011. godine iznosio 75,8%, što je isto kao na kraju 2010. godine, smanjenje je zabilježeno kod kredita sa 77,6% na 76,6% i kod depozita sa 75,8% na 75,2%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 76% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Jedine neznatne promjene u odnosu na kraj 2010. godine odnose se na učešće pojedinih grupa, kao rezultat promjene aktive kod nekoliko banaka.

Dvije banke iz I. grupe (s aktivom preko tri milijarde KM) i dalje imaju visoko tržišno učešće od skoro 50%, a ako se uključe i dvije banke iz II. grupe (s aktivom između jedne i dvije milijarde),

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

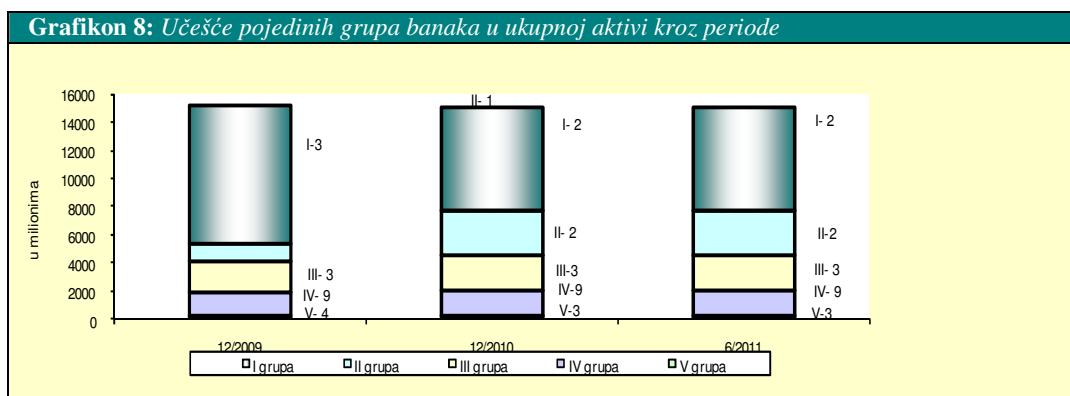
¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

učešće četiri najveće banke je 70%. Preostalih 15 banaka „drže“ 30% tržišta, od toga tri banke iz III. grupe (aktiva između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) imaju učešće od 16,1%, dok najbrojnija IV. grupa od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka) ima učešće od 12,7%. Posljednja V. grupa (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

IZNOS AKTIVE	31.12.2009.			31.12.2010.			30. 6.2011.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	9.912	65,1	3	7.348	48,8	2	7.371	48,7	2
II- 1000 do 2000	1.165	7,6	1	3.146	20,9	2	3.206	21,2	2
III- 500 do 1000	2.293	15,1	3	2.521	16,7	3	2.430	16,1	3
IV- 100 do 500	1.648	10,8	9	1.862	12,3	9	1.924	12,7	9
V- Ispod 100	218	1,4	4	199	1,3	3	196	1,3	3
UKUPNO	15.236	100,0	20	15.076	100,0	19	15.127	100,0	19

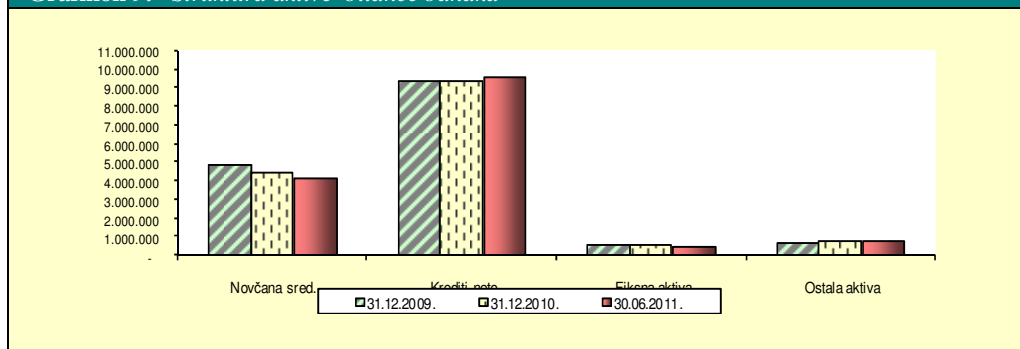
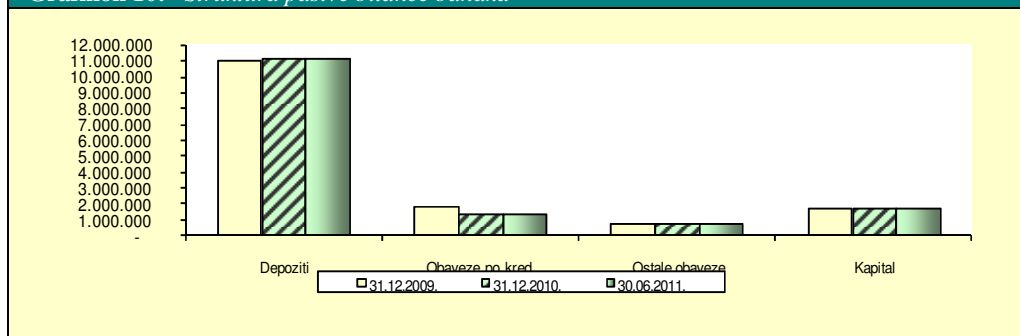

Na kraju prve polovice 2011. godine bilančna suma je ostala na istoj razini kao na kraju 2010. godine, odnosno povećana je za neznatnih 51 milijun KM. Najvažnije pasivne stavke: depoziti, kreditne obveze i ukupan kapital imale su minimalne promjene, odnosno depoziti su ostali na razini s kraja 2010. godine, dok su kreditne obveze smanjene za 2% ili 25 milijuna KM, a kapital povećan za 3% ili 55 milijuna KM.

U aktivi novčana sredstava u iznosu od 4,1 milijardu KM manja su za 7% ili 304 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog povećanja kreditnih plasmana za 3% ili 291 milijun KM.

Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine i prvog 2011. godine nastavljen je i u drugom kvartalu, što je ohrabrujuće i pokazatelj je intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Nakon kvartalnog povećanja od 140 milijuna KM (I. kvartal) i 151 milijun KM (II. kvartal), krediti su sa 30.6.2011. dostigli iznos od 10,27 milijardi KM.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

Grafikon 9: Struktura aktive bilance banaka**Grafikon 10: Struktura pasive bilance banaka**

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11,2 milijarde KM i učešćem od 74,2% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon neznatnog pada od 0,2 postotna poena, učešće kreditnih obveza iznosilo je 9,1%, a kapitala je povećano sa 11,3% na 11,6%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 67,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 27,4%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	355.419	7,4	370.414	8,3	367.424	8,9	104	99
RR kod CB BiH	2.455.505	51,4	2.592.920	58,4	2.321.564	56,1	106	90
Računi kod depoz.inst.u BiH	441	0,0	670	0,0	18.829	0,4	152	2810
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.970.473	41,2	1.479.322	33,3	1.431.735	34,6	75	97
Novč. sred. u procesu naplate	463	0,0	288	0,0	533	0,0	62	185
UKUPNO	4.782.301	100,0	4.443.614	100,0	4.140.085	100,0	93	93

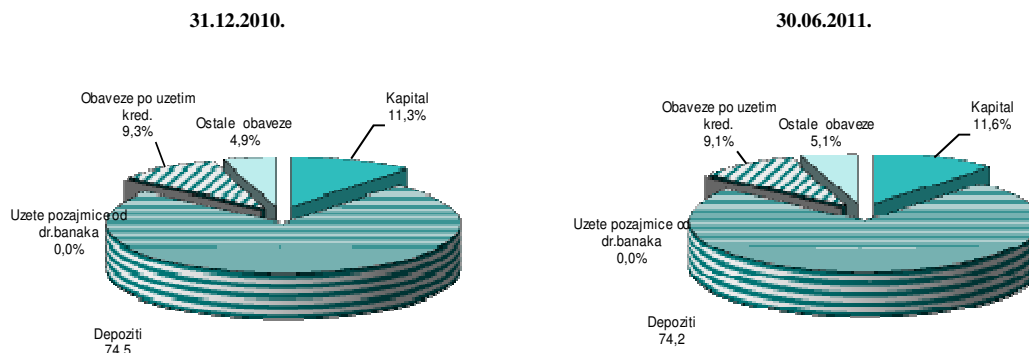
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u prvoj polovici 2011. godine smanjena su za 10% ili 271 milijun KM i sa 30.6.2011. iznosila su 2,32 milijarde KM ili 56,1% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od 2,3 postotna poena u odnosu na kraj 2010. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su smanjena za 3% ili 48 milijuna KM i iznosila su 1,43 milijarde KM ili 34,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2010. godine 33,3%). Banke su sa 30.6.2011., kao i na kraju 2010. godine, u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 367 milijuna KM, što je 8,9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u promatranom razdoblju smanjeno je sa 63,7% na 62,3%, a za istu promjenu je povećano učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 30.6.2011. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 11: Struktura pasive banaka

U prvoj polovici 2011. godine došlo je do neznatnih promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 74,2%, a kreditnih obveza sa 9,3% na 9,1%.

Depoziti s učešćem od 74,2% i iznosom od 11,23 milijarde KM i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,38 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje dvije godine, zbog utjecaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni. U prvoj polovici 2011. godine pad je iznosio 2% ili 25 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 148 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 10,1%.

Kapital je sa 30.6.2011. iznosio 1,75 milijardi KM, što je za 3% ili 55 milijuna KM više nego na kraju 2010. godine, a rast je ostvaren po osnovi tekućeg finansijskog rezultata-dobiti i izvršene dokapitalizacije kod dvije banke.

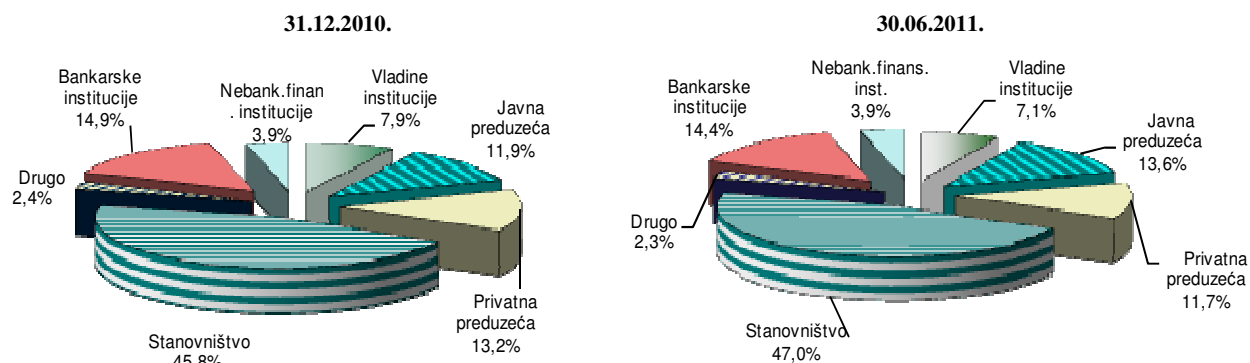
Banke su sa 30.6.2011. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (osam od ukupno 42), na koje se odnosi 72% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, ComercBank AG Frankfurt, Council of Europe Development Bank i Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 30.6.2011. samo 6,3% se odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: Sektorska struktura depozita¹²

SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	839.926	7,6	891.638	7,9	794.202	7,1	106	89
Javna poduzeća	1.400.839	12,7	1.332.748	11,9	1.521.362	13,6	95	114
Privatna poduzeća i druš.	1.403.465	12,7	1.487.509	13,2	1.318.688	11,7	106	89
Bankarske institucije	2.120.143	19,2	1.674.576	14,9	1.619.451	14,4	79	97
Nebankarske financ.instit.	509.769	4,6	432.045	3,9	441.392	3,9	85	102
Građani	4.506.881	40,8	5.144.607	45,8	5.276.667	47,0	114	103
Ostalo	264.845	2,4	269.707	2,4	259.465	2,3	102	96
UKUPNO	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.231.227	100,0	102	100

Grafikon 12: Sektorska struktura depozita

U prvoj polovici 2011. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava privatnih poduzeća, vladinih i bankarskih institucija, a s druge, rasta depozita javnih poduzeća i stanovništva.

Depoziti sektora stanovništva nastavili su sa rastom i u 2011. godini, a stopa rasta iznosila je 3% ili 132 milijuna KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,28 milijardi KM i učešćem od 47% u ukupnim depozitima i dalje su najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Depoziti bankarskih institucija, koji su po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka, u promatranom razdoblju smanjeni su za 3% ili 55 milijuna KM i sa 30.6. 2011. iznosili su 1,62 milijarde KM, što je 14,4% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 241 milijun KM veća od kreditnih obveza (na kraju 2010. godine razlika je iznosila 271 milijun KM), koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, te stoga banke moraju iznaći i osigurati kvalitetnije izvore u pogledu ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana banaka iz posljednjih nekoliko mjeseci.

¹² Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

Treba istaći da se 96% ili 1,55 milijardi KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u tri velike banke (81%), od čega se na samo jednu banku odnosi 40% ukupnih depozita primljenih od grupacije. Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, te nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, od posebnog značaja je podrška i spremnost „majke“ da i dalje osigura financiranje „kćerki“ u opsegu koji je potreban za razinu planiranog opsega poslovanja, posebno rasta kreditnih plasmana, kao i održavanje zadovoljavajuće likvidnosne pozicije banke. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) i sa 30.6.2011. iznosi 2,18 milijardi KM ili 14,4% ukupne pasive bankarskog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 13,8%, a u ukupnim kreditnim obvezama 33,2% su kreditne obveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2010. godine ova sredstva su manja za 5% ili 104 milijuna KM (depoziti smanjeni za 4% ili 64 milijuna KM, kreditne obveze za 6% ili 28 milijuna KM i subordinirani krediti za 7% ili 12 milijuna KM).

Pod pokroviteljstvom MMF-a i drugih financijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obvezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na razini 31. prosinca 2008. tijekom trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2011. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, po osnovi povlačenja sredstava nakon isteka oročenja. Treba istaknuti da je dalja financijska podrška grupe od ključnog značaja, primarno „majke“, naročito u bankama čiji su osnovni izvori financiranja bili depoziti i kreditna sredstva „majke“, odnosno iz grupacije.

Depoziti ostalih sektora su imali umjerene promjene: depoziti javnih poduzeća, nakon značajnog rasta u šest mjeseci 2011. godine od 14% ili 189 milijuna KM, sa 30.6.2011. iznosili su 1,52 milijarde KM, dok je učešće povećano sa 11,9% na 13,6%. Depoziti privatnih poduzeća nastavljaju s trendom smanjenja, a stopa pada iznosila je 11% ili visokih 169 milijuna KM, tako da su 30.6.2011. s iznosom od 1,32 milijarde KM imali učešće od 11,7%, što je manje za 1,5 postotnih poena. Depoziti vladinih institucija, nakon pada od 11% ili 97 milijuna KM, na kraju prve polovice 2011. godine iznosili su 794 milijuna KM, što je 7,1% ukupnih depozita. Relativno značajne promjene u depozitima vladinih institucija (pad) i javnih poduzeća (rast) rezultat je izdvajanja i prijenosa sredstava od cca 90 milijuna KM s računa Federalnog ministarstva financija/finansija na račun jednog javnog poduzeća.

Valutna struktura depozita na kraju promatranog perioda ostala je nepromijenjena: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 6,4 milijarde KM imali su učešće od 57%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,8 milijardi KM, što je učešće od 43%.

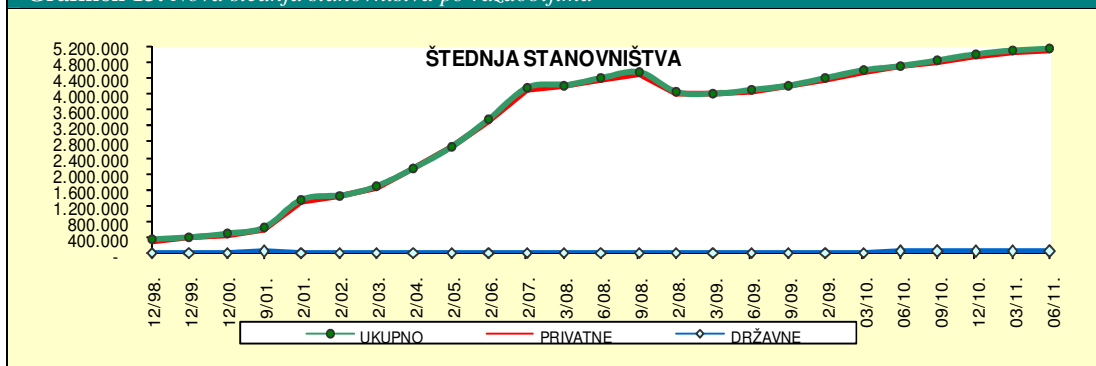
Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u dva kvartala 2011. godine sa stopom od 3% ili 143 milijuna KM i sa 30.6.2011. iznosili su 5,12 milijardi KM, što je najviši iznos do sada i za 587 milijuna KM ili 13% je veći od razine štednje sa 30.9.2008., koji je neposredno pred krizu bio do tada najveći iznos.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEX	
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	35.275	47.148	48.090	134	102
Privatne	4.325.928	4.926.361	5.068.416	114	103
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.116.506	114	103

Grafikon 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U tri najveće banke nalazi se 71% štednje, dok šest banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,4% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 31% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 69% u stranoj valuti.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEX	
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Kratkoročni štedni depoziti	2.054.197	2.581.767	2.562.959	126	99
Dugoročni štedni depoziti	2.307.006	2.391.742	2.553.547	104	107
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.116.506	114	103

Ročna struktura štednih depozita blago je poboljšana, učešće dugoročnih štednih depozita, nakon rasta od 7% ili 162 milijuna KM, povećano je sa 48,1% na 49,9%, dok je kratkoročnih smanjeno sa 51,9% na 50,1%, zbog njihovog pada od 1% ili 19 milijuna KM.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1.4.2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 30.6.2011. ukupno 15 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 96,6% ukupnih depozita i 98,5% ukupne štednje.

Od preostale četiri banke tri ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom. Jedna banka, koja je nakon dobivanja novog kompozitnog ranga ispunila ovaj kriterij, treba da pokrene proceduru prijema u program osiguranja depozita.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹³ banaka u FBiH na dan 30.6.2011. iznosio je dvije milijarde KM.

-u 000 KM-

Tablica 15: Regulatorni kapital					
O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
DRŽAVNE BANKE					
1. Temeljni kapital prije umanjena	44.906	45.431	46.458	101	102
2. Odbitne stavke	3.796	97	83	3	86
a) Temeljni kapital (1-2)	41.110	45.334	46.375	110	102
b) Dopunski kapital	1.294	1.046	1.123	81	107
c) Kapital (a + b)	42.404	46.380	47.498	109	102
PRIVATNE BANKE					
1. Temeljni kapital prije umanjena	1.708.796	1.839.728	1.903.967	108	103
2. Odbitne stavke	195.208	313.224	329.147	160	105
a) Temeljni kapital (1-2)	1.513.588	1.526.504	1.574.820	101	103
b) Dopunski kapital	506.458	488.940	430.544	97	88
c) Kapital (a + b)	2.020.046	2.015.444	2.005.364	100	99
UKUPNO					
1. Temeljni kapital prije umanjena	1.753.702	1.885.159	1.950.425	108	103
2. Odbitne stavke	199.004	313.321	329.230	157	105
a) Temeljni kapital (1-2)	1.554.698	1.571.838	1.621.195	101	103
b) Dopunski kapital	507.752	489.986	431.667	97	88
c) Kapital (a + b)	2.062.450	2.061.824	2.052.862	100	100

U prvoj polovici 2011. godine kapital¹⁴ je ostao na skoro istoj razini, odnosno smanjen je za svega devet milijuna KM u odnosu na 2010. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala za tri postotna poena, odnosno povećanje učešća temeljnog kapitala na 79% i smanjenje dopunskog na 21%. Temeljni kapital je povećan za 3% ili 49 milijuna KM, a dopunski smanjen za 12% ili 58 milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2010. godinu u iznosu od 49 milijuna KM u zadržanu dobit i rezerve. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština banaka, ostvarena dobit za 2010. godinu u iznosu od 49 milijuna KM (14 banaka) raspoređena je 90% u temeljni kapital (jedna banka je dobit usmjerila za djelomično pokriće ranijih gubitaka). Tri banke su dio dobiti u ukupnom iznosu od 4,8 milijuna KM izdvojile za isplatu dividende, a jedna je banka je donijela odluku da iz zadržane dobiti isplati dividendu od 1,3 milijuna KM. Pet banaka u 2010. godini ostvarilo je gubitak u iznosu od 157,9 milijuna KM.

Nakon prvog kvartala, kada nije bilo dokapitalizacije iz eksternih izvora, dvije banke su se u drugom kvartalu 2011. godine dokapitalizirale u iznosu od 14 milijuna KM (10 milijuna KM i

¹³ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08).

¹⁴ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

četiri milijuna KM). Jedna banka je internom dokapitalizacijom (iz rezervi) povećala dionički kapital za 2,6 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su povećane za 15,9 milijuna KM i to najviše iz osnove povećanja tekućeg gubitka (iznosi 17 milijuna KM), uz istovremeno smanjenje nematerijalne imovine za 0,8 milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 58 milijuna KM s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2010. godine u iznosu od 52 milijuna KM, koja je bila uključena u dopunski kapital na kraju 2010. godine, prenesena je u temeljni kapital, subordinirani dugovi (redovne otplate dospjelih obveza) i stavke trajnog karaktera su smanjene za 15,8 milijuna KM, dok su stavke općih rezervi za kreditne gubitke povećane za 9,3 milijuna KM. Tijekom godine u obračun kapitala ne ulazi tekuća nerevidirana dobit, što je također utjecalo na smanjenje dopunskog kapitala.

Neto kapital je, kao i regulatorni, ostao na gotovo istoj razini, odnosno smanjen je za svega 8,9 milijuna KM i sa 30.6.2011. iznosi dvije milijarde KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 30.6.2011. iznosila je 13%, što je skoro nepromijenjeno kao na kraju 2010. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁵ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 30.6.2011. iznosio 15,6% što je za 0,6 postotnih poena manje nego na kraju 2010. godine, a razlog je povećanje ukupnih ponderiranih rizika za 3% ili 378 milijuna KM, dok je neto kapital ostao na gotovo istoj razini. Rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata povećan je za 355 milijuna KM (sa 11,71 milijardi KM na 12,07 milijardi KM), najviše zbog blagog povećanja kreditnih aktivnosti, izvanbilančnih stavki i plasmana drugim bankama, što su stavke koje se ponderiraju s većim ponderom rizika (od 20%-100%), uz istovremeno smanjenje novčanih sredstava koje banke drže kod CBBiH i novčanih sredstava, a čiji je ponder nula. S druge strane, ponderirani operativni rizik (POR) je povećan za 23 milijuna KM (iznosi 966 milijuna KM), što je sve zajedno rezultiralo navedenim porastom ukupnih ponderiranih rizika. Pored navedenog, značajan utjecaj ima i neuključivanje tekuće dobiti u obračun kapitala tijekom godine. Ako bi se u obračun uključila tekuća nerevidirana dobit stopa adekvatnosti kapitala iznosila bi 16%.

Na kraju prve polovice 2011. godine učešće ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 93%, a operativnom riziku 7%.

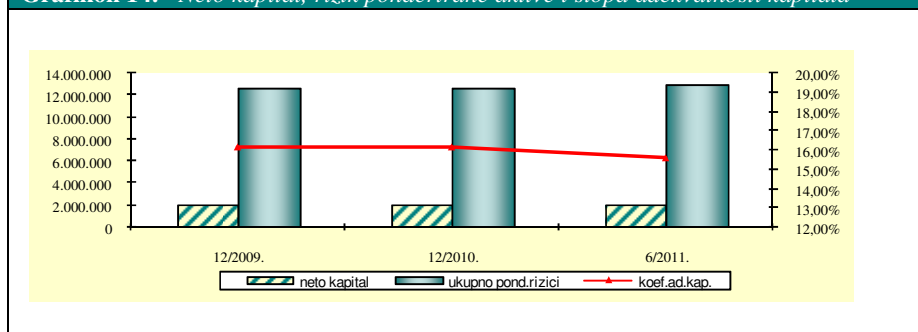
FBA je, vršeći nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u razdoblju prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizerskim nadzorom. Jedna od mjera koje je Agencija poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i zahtjev bankama da ostvarenu dobit za 2010. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove, što su skoro sve banke ispoštovale.

¹⁵ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

- 000 KM-

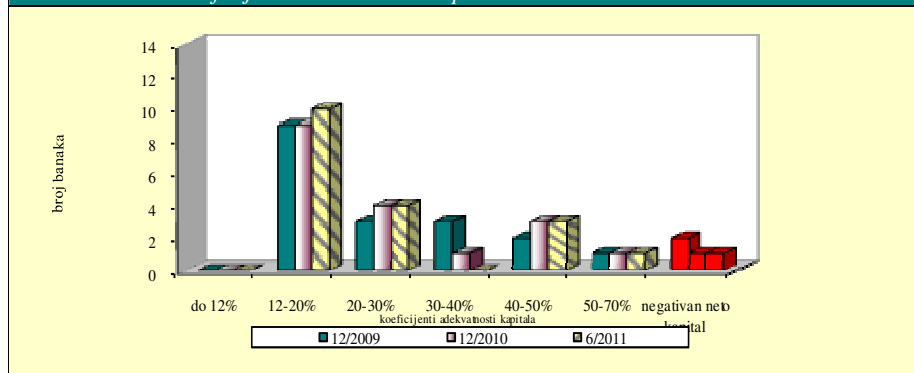
OPIS	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	INDEKS	
				3/2	4/3
				1	2
1. NETO KAPITAL	2.046.414	2.045.886	2.036.924	100	100
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.790.234	11.713.116	12.067.737	99	101
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932	107	100
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.673.162	12.655.823	13.033.669	100	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,1%	16,2%	15,6%	101	99

Grafikon 14: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sustava sa 30.6.2011. iznosi 15,6%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 15: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 30.6.2011., 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom imala je koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti. Prema analitičkim podacima na kraju promatranog razdoblja 2011. godine 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine, u rasponu od 0,1 do 5,1 postotni poen, dok je kod pet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- deset banaka ima stopu između 13% i 18,7%, a tri najveće od 12,3% do 15,4%,
- sedam banaka ima stopu između 20,4% i 41,5%,
- jedna banka ima stopu 62,4%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankovnog sustava, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfelja i rasta troškova rezervi za kreditne gubitke, što je značajno utjecalo na pad profitabilnosti svih banaka u sustavu, kapital banaka je pod pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego utjecao na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁶ banaka u F BiH sa 30.6.2011. iznosila je 18,3 milijarde KM, a bruto aktiva¹⁷ 15,8 milijardi KM, što je za 1% više nego na kraju 2010. godine.

-u 000 KM-

Tablica 17: Aktiva, izvanbilančne stavke i potencijalni kreditni gubici								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)					INDEX		
	31.12.2009.	Strukt. %	31.12.2010.	Strukt. %	30.6.2011.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	9.442.600	60,1	9.414.729	59,8	9.659.820	60,5	100	103
Kamate	61.797	0,4	51.348	0,3	53.897	0,4	83	105
Dospjela potraživanja	352.580	2,2	566.629	3,7	613.046	3,9	161	108
Potraživanja po plać. garancijama	1.620	0,0	553	0,0	267	0,0	34	48
Ostali plasmani	276.693	1,8	410.797	2,6	394.140	2,6	148	96
Ostala aktiva	5.581.877	35,5	5.292.854	33,6	5.105.909	32,6	95	96
UKUPNA AKTIVA	15.717.167	100,0	15.736.910	100,0	15.827.079	100,0	100	101
IZVANBILANCA	2.271.512		2.352.092		2.444.433		104	104
AKTIVA S IZVANBILANCOM	17.988.679		18.089.002		18.271.512		101	101
RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM	12.583.315		13.053.738		13.528.487		104	104
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	534.721		717.713		761.254		134	106
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	534.749		717.768		761.297		134	106

NERIZIČNE stavke iznose 4,7 milijardi KM ili 26% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 6% u odnosu na kraj 2010. godine. S druge strane, rizična aktiva s izvanbilancom iznosi 13,5 milijardi KM i veća je za 4% ili 475 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM.

¹⁶ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05).

¹⁷ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Nakon negativnih trendova u prethodnim razdobljima u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka zbog utjecaja globalne financijske i ekonomske krize, u prvih šest mjeseci 2011. godine nastavljen je pozitivan trend iz druge polovice 2010. godine, odnosno blagi rast kredita od 3% ili 291 milijun KM. Krediti su sa 30.6.2011. iznosili 10,3 milijarde KM, s učešćem u aktivi od 67,9%, što je 1,7 postotnih poena više u odnosu na kraj 2010. godine.

U prvom polugodištu 2011. godine plasirano je ukupno 2,7 milijardi KM novih kredita, što je 21% ili 479 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje 2010. godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 70%, a na stanovništvo 29%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je neznatno promijenjena u korist dugoročnih kredita u odnosu na kraj 2010. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 50,9%, a kratkoročnih 49,1% (31.12.2010: isto učešće od 50%).

Najvažniji ograničavajući faktor rasta kredita u posljednje dvije godine bio je negativni utjecaj krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenje potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka. Iako je evidentan blagi rast kredita, što pozitivno utječe na pokazatelje kvalitete aktive, ipak je i dalje prisutan trend pogoršanja kredita kroz rast nekvalitetnih kredita, ali u znatno manjem opsegu nego prethodne godine. Razina loših plasmana je i dalje relativno visoka i time posljedično kreditni gubici, što će se i u 2011. godini negativno reflektirati na financijski rezultat banaka. Banke su u 2010. godini značajno povećale rezerviranja za kreditne gubitke, zbog rasta nekvalitetnih kredita, a dio je iskorišten za otpis nenaplativih potraživanja i prijenos u izvanbilančnu evidenciju. Formirane rezerve za kreditne gubitke bit će dobar amortizer za potencijalne kreditne gubitke u narednom razdoblju.

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna financijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može se negativno odraziti na rejting banaka-kćerki, a samim tim i oslabiti rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,3 milijarde KM imaju učešće od 60,9% u ukupnim kreditima na razini sustava.

S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u prvom polugodištu 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim poduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu nakon što su u 2010. godini i u I. kvartalu 2011. godine bilježili pad od 1%. U odnosu na kraj 2010. godine krediti dani privatnim poduzećima su veći za 5% ili 239 milijuna KM, iznose pet milijardi KM ili 49,4% ukupnih kredita (na kraju 2010. godine 48,2%). Krediti dani stanovništvu povećani su za 1% ili 56 milijuna KM, iznose 4,8 milijardi KM, što je učešće od 46,3% (na kraju 2010. godine 47,4%). Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30.6.2011., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za financiranje potrošnih dobara¹⁸, sa 72% na 74%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 25% na 23%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 65%, a privatnim poduzećima 57% ukupnih kredita danih ovim sektorima (na kraju 2010. godine stanovništvo 65,4%, privatna poduzeća 59%).

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

¹⁸ Uključeno kartično poslovanje.

SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	74.609	0,8	126.328	1,3	122.054	1,2	169	97
Javna poduzeća	184.005	1,9	238.105	2,4	244.690	2,4	129	103
Privatna poduzeća i društ.	4.696.276	47,9	4.815.426	48,2	5.054.020	49,4	103	105
Bankarske institucije	6.755	0,1	10.975	0,1	12.326	0,1	162	112
Nebankarske finansijske instit.	51.255	0,5	37.235	0,4	36.887	0,4	73	99
Gradani	4.765.656	48,6	4.733.198	47,4	4.789.501	46,3	99	101
Ostalo	18.244	0,2	20.644	0,2	13.655	0,2	113	66
UKUPNO	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.273.133	100,0	102	103

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 70,5% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6.834 milijuna KM ili 94%, CHF: 405 milijuna KM ili 6%), krediti u domaćoj valuti 28% ili 2,9 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1,5% ili 154 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 125 milijuna KM ili 81%, CHF: 18 milijuna KM ili 11,5%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 423 mil. KM iznosi 4% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije¹⁹ i izvanbilančne stavke dani su u sljedećoj tablici.

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEX	
	31.12.2009.			31.12.2010.			30.6.2011.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	10.260.601	81,5	205.228	10.477.329	80,3	209.555	10.952.433	81,0	218.912	102	104
B	1.804.767	14,4	136.973	1.645.750	12,6	132.048	1.546.904	11,4	131.879	91	94
C	307.892	2,5	72.970	471.505	3,6	113.962	533.967	4,0	128.361	153	113
D	206.201	1,6	115.703	455.303	3,5	258.297	491.142	3,6	278.064	221	108
E	3.854	0,0	3.847	3.851	0,0	3.851	4.041	0,0	4.038	100	105
Rizična ak. (A-E)	12.583.315	100,0	534.721	13.053.738	100,0	717.713	13.528.487	100,0	761.254	104	104
Klasificirana (B-E)	2.322.714	18,5	349.493	2.576.409	19,7	508.158	2.576.054	19,0	542.342	111	100
Nekvalitetna (C-E)	517.947	4,1	119.550	930.659	7,1	376.110	1.029.150	7,6	410.463	180	111
Nerizična akt. ²⁰	5.405.364			5.035.264			4.743.025			93	94
UKUPNO (rizična i nerizična)	17.988.679			18.089.002			18.271.512			101	101
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA											
Otpisana aktiva	505.632	89,7		622.990	89,6		650.602	89,4		123	104
Susp. kamata	57.957	10,3		72.251	10,4		76.390	10,6		125	106
UKUPNO	563.589	100,0		695.241	100,0		726.992	100,0		123	105

¹⁹ U skladu s člankom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive, banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁰ Stavke aktive na koje se, u skladu s člankom 22. stavak 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva s izvanbilancom (A-E) iznosi 13 milijardi KM i sa 30.6.2011. veća je za 4% ili 475 milijuna KM. Nerizične stavke iznose 4,7 milijardi KM i manje su za 6% ili 292 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u prvom polugodištu 2011. godine negativni trend pada kvalitete aktive i njezinog „kvarenja“ iz prethodne godine znatno ublažen, smanjena je aktiva s posebnom napomenom (B kategorija), nekvalitetna je neznatno povećana, a znatno je smanjen i otpis iz vanbilančnu evidenciju. Treba istaknuti da najveći utjecaj na pokazatelje ukupnog sustava i dalje ima jedna velika banka, koja je u prethodnoj godini intenzivirala „čišćenje“ kreditnog portfelja, što je imalo za rezultat znatno lošije pokazatelje kvalitete aktive i ove banke i ukupnog bankovnog sustava. Dok je učešće kreditnog portfelja te banke sa 30.6.2011. iznosilo 15,5%, učešće njezine klasificirane i nekvalitetne aktive iznosilo je 33% i 56%, a od ostvarenog porasta loših-nekvalitetnih kredita (98 milijuna KM) najveći dio se upravo odnosi na tu banku (67 milijuna KM ili 68%). Kod ostalih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno šest banaka ima pokazatelje učešća klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a samo jedna banka (u privremenoj upravi) ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva (B-E) je na istoj razini kao prethodne godine, s tim da je B kategorija smanjena za 6% ili 99 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) povećana za 11% ili 98 milijuna KM. U prvom polugodištu 2011. godine je izvršen otpis aktive i kamate (isknjiženje u izvanbilančnu evidenciju) u iznosu od 76 milijuna KM što je skoro dva puta manji iznos otpisa u odnosu na drugo polugodište 2010. godine. Dok su u 2010. godini zbog slabe naplate i povećanja kašnjenja dospjelih potraživanja, banke morale izvršiti reklasifikaciju i značajan iznos kredita pomjeriti iz B kategorije u nekvalitetnu aktivu (u šest mjeseci 2010. godine nekvalitetna aktiva povećana je za visokih 51% ili 264 milijuna KM, odnosno u 2010. godini za 80% ili 413 milijuna KM), što je uzrokovalo visok rast troškova rezervi za kreditne gubitke i značajno negativno utjecalo na financijski rezultat banaka u 2010. godini. U prvom polugodištu 2011. godine, zbog znatno manjeg rasta nekvalitetne aktive, zabilježen je pad troškova rezervi za kreditne gubitke, što se pozitivno reflektiralo na financijski rezultat bankovnog sustava.

Klasificirana aktiva je sa 30.6.2011. iznosila 2,6 milijardi KM, a nekvalitetna jednu milijardu KM (31.12.2010. godine: 2,6 milijardi KM i 931 milijun KM).

Kao rezultat navedenog, indikatori kvalitete aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivu su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2010. godine. Koeficijent klasificirane i rizične aktive je zbog rasta rizične (3,6%) poboljšana za 0,7 postotnih poena u odnosu na kraj 2010. godine i iznosi 19,0%.

Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 30.6.2011. ovaj koeficijent je blago pogoršan i iznosio je 7,6% što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2010. godine je veći za 0,5 postotnih poena. Ako se uzme u obzir i E kategorija (otpisani plasmani) navedeni koeficijent je znatno veći i iznosi 12,3% (kod nekih banaka do tri puta veći zbog značajnog otpisa). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivu iznosi 11,4%, te sumnja da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva, odnosno još uvijek prisutna praksa nekih banaka da ne formiraju pravodobno adekvatne rezerve za kreditne gubitke, što se potvrdilo u on site kontrolama i rezultiralo nedostajućim rezervama za kreditne gubitke. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitetu plasmana i pravodobno formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se pod utjecajem krize povećava kašnjenje u naplati dospjelih potraživanja, rastu troškovi rezervi, te se smanjuje i zarada banaka.

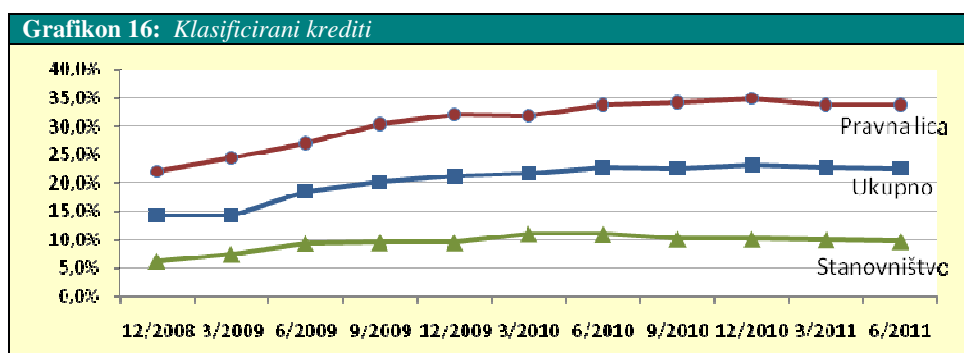

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita danim pravnim osobama.

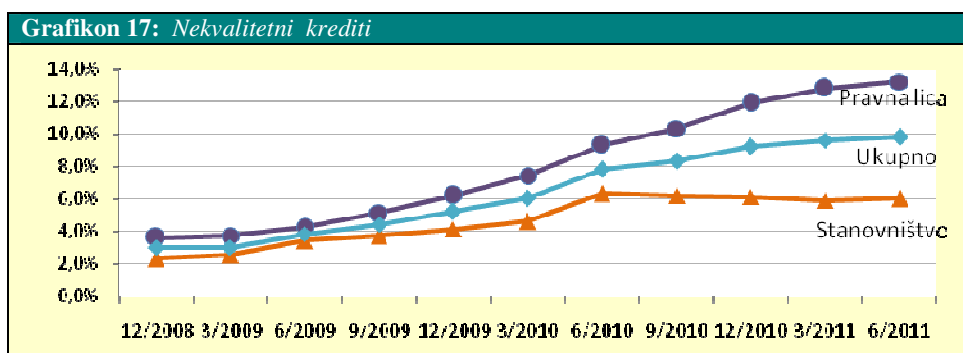
Tablica 20: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS 12/6
	31.12.2010.						30.6.2011.						
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
štkvo	%	lica	%	Iznos	Učešće	štkvo	%	lica	%	Iznos	Učešće		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14
A	4.257.408	89,95	3.422.650	65,21	7.680.058	76,94	4.323.929	90,28	3.637.074	66,33	7.961.003	77,49	104
B	185.851	3,93	1.201.981	22,94	1.387.832	13,90	178.487	3,73	1.123.300	20,48	1.301.787	12,67	94
C	125.114	2,65	336.038	6,36	461.152	4,62	128.402	2,68	395.504	7,21	523.906	5,10	114
D	164.826	3,47	288.042	5,49	452.868	4,54	158.683	3,31	327.754	5,98	486.437	4,74	107
E	1	0,00	0	0,00	1	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
UKUPNO	4.733.200	100,0	5.248.711	100,0	9.981.911	100,00	4.789.501	100,0	5.483.632	100,0	10.273.133	100,00	103
Klas. kred. B-E	475.792	10,05	1.826.061	34,79	2.301.853	23,06	465.572	9,7	1.846.558	33,67	2.312.130	22,51	100
Nekv. kred C-E	289.941	6,13	624.080	11,89	914.021	9,16	287.085	6,0	723.258	13,19	1.010.343	9,83	110
		47,42		52,58		100,00		46,62		53,38		100,00	
Učešće po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		20,67		79,33		100,00		20,14		79,86		100,00	
Nekvalitetna C-E		31,72		68,28		100,00		28,41		71,59		100,00	
Kategorija B		13,39		86,61		100,00		13,71		86,29		100,00	

Indikatori kvalitete aktive blago su pogoršani u prvom polugodištu 2011. godine, posebno učešće nekvalitetnih kredita, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 10,5% ili 96 milijuna KM i to pravnih osoba za 99 milijuna KM ili 16%, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1% ili 3 milijuna, a što je dovelo do porasta učešća nekvalitetnih kredita sa 9,16% na 9,83%, te negativno utjecalo na ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfelja. Međutim, ponovno treba istaknuti ogroman utjecaj pokazatelja jedne banke na ukupan bankovni sustav, posebno na pokazatelj rasta i učešća nekvalitetnih kredita, jer ako se ista isključi, može se zaključiti da je navedeni pokazatelj neznatno veći u odnosu na 31.12.2010. (4,87%) i iznosi 5,04%.

Sa 30.6.2011. od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,5 milijardi KM, 1,8 milijardi KM ili 33,67% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2010. godine 1,8 milijardi ili 34,79%), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 4,8 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 466 milijuna KM ili 9,7% (na kraju 2010. godine 476 milijuna KM ili 10,05%).

Od kredita plasiranih pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 723 milijuna KM ili 13,19 % od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2010. iznosili su 624 milijuna KM ili 11,89%). Za sektor stanovništva isti iznose 287 milijuna KM ili 6,0% (31.12.2010. godine 290 milijuna KM ili 6,13%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 30.6.2011. godine 3.321 jamac su ukupno otplatili 12 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 72 milijuna KM (2.795 kreditnih partija), što je za 23% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31.12.2010. godine (15 milijuna KM otplatila su 3.767 jamaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 101 milijun KM-3.192 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 47 milijuna KM (31.12.2010.: 63 milijuna KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u prvom polugodištu 2011. godine smanjio iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca, na što je najviše utjecalo vraćanje značajnog iznosa otplate kredita na glavnog dužnika (cca 30 milijuna KM, osam dužnika, sve pravne osobe). Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,46% i 0,25%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba²¹

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plać, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom polugodištu 2011. godine, od ukupno primljenih 262 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 241 zahtjev u ukupnom iznosu od 32,6 milijuna KM ili 92%, što je dvostruko manje u usporedbi s prvim i drugim polugodištem u 2010 god. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 30,9 milijuna KM, a na fizičke osobe 1,6 milijuna KM.

²¹ “Službene novine F BiH”, br.2/10.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke (dalje RKG) po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 391 tisuća KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom. Banke su prilikom reprograma kod procjene kreditnog rizika i rezervi za kreditne gubitke postupale krajnje oprezno, uglavnom zadržavajući RKG na istoj razini, čime su izbjegle kratkoročno i privremeno povećanje prihoda, što u suštini predstavlja realan i odgovoran odnos banaka u primjeni odredaba Odluke koje se odnose na ovaj segment.

Reprogramirani krediti u prvoj polovici 2011.godine u odnosu na ukupne kredite 30.6.2011. imaju učešće od svega 0,31% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,56%, dok je za sektor stanovništva 0,03%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova sukladno njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2011. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan i da se tek u narednoj godini očekuju pozitivna kretanja i ekonomski oporavak.

U cilju što realnije ocjene kvalitete aktive treba uzeti u obzir i iznos kredita koje su banke u promatranom razdoblju isknjižile u izvanbilanci, što se daje u narednoj tablici.

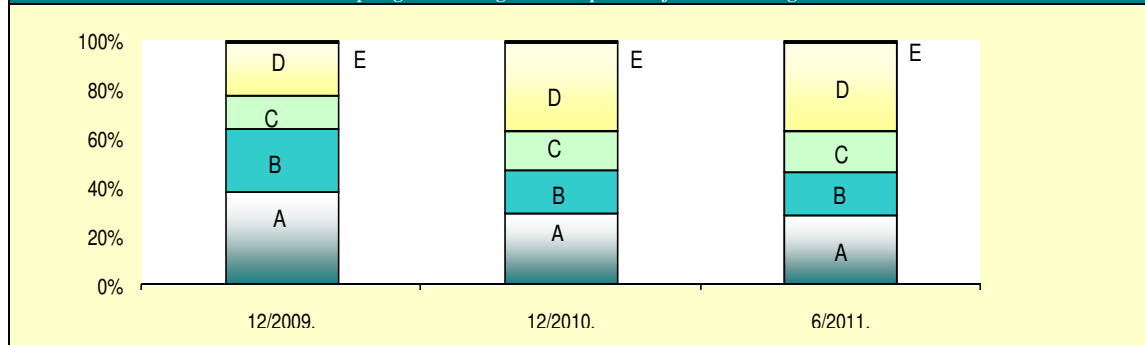
-000 KM-

Tablica 21: Izvanbilančna evidencija: otpisana aktiva i suspendirana kamata						
OPIS	STANOVNIŠTVO		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata	Otpisana aktiva	Suspendirana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje 31.12.2010.	216.721	16.759	406.269	55.530	622.990	72.289
<i>Promjene u 2011.godini:</i>						
- novi otpis (u tekućoj godini)	35.487	3.314	30.399	7.199	65.886	10.513
- naplaćeno u tekućoj godini	14.696	3.116	14.036	2.777	28.732	5.893
- trajni otpis	109	16	9.433	503	9.542	519
Saldo 30.6.2011.godine	237.403	16.941	413.199	59.449	650.602	76.390

Saldo otpisane aktive 30.6.2011. (651 milijun KM) i saldo suspendirane kamate (76 milijuna KM) povećani su za 4%, odnosno 6% u odnosu na 2010. godinu. Otpis aktive u prvom polugodištu 2011. godine je dvostruko manji u odnosu na drugi kvartal 2010. godine.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 22: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	205.228	38,4	209.555	29,2	218.912	28,8	102	104
B	136.973	25,6	132.048	18,4	131.879	17,3	96	100
C	72.970	13,7	113.962	15,9	128.361	16,9	156	113
D	115.703	21,6	258.297	36,0	278.064	36,5	223	108
E	3.847	0,7	3.851	0,5	4.038	0,5	100	105
UKUPNO	534.721	100	717.713	100	761.254	100	134	106

Grafikon 18: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Prema izvješćima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući razinu formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2010. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke veće su za 6% ili 43 milijuna KM i iznosile su 761 milijun KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive povećane su rezerve za ove najlošije kredite za 9%, odnosno sa 376 milijuna KM na 410 milijuna KM. Rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su povećane za neznatnih 4% ili devet milijuna KM, dok su rezerve za B kategoriju, zbog smanjenja iste za 99 mil. KM, najviše reklasificiranjem u lošije kategorije, smanjene za neznatnih 169 tisuća KM. Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka i rizične aktive s izvanbilansom, iznosi 4,01% i neznatno je veći u odnosu na prethodnu godinu (3,89%). Međutim, ako se uzme u obzir E kategorija navedeni koeficijent je dvostruko veći i iznosi 8,9%. Sa 30.6.2011. banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 8,5%, za C kategoriju 24%, D kategoriju 56,6% i E 100% (na kraju 2010. godine: B 8%, C 24,2%, D 56,7% i E 100%).

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprečavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 23: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ²²			INDEKS	
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	29.191	84.600	92.708	290	110
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	470	375	303	80	81
Upravi banke	2.193	2.239	1.944	102	87
UKUPNO	31.854	87.214	94.955	274	109
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	5.137	22.653	27.390	441	121

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 9%, a potencijalne obveze za 21%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

²² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilance uspjeha, banke u Federaciji BiH u prvoj polovici 2011. godine ostvarile su pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 47,7 milijuna KM, dok je u istom razdoblju 2010. godine na razini bankovnog sustava ostvaren gubitak u iznosu od 67,7 milijuna KM. Najveći efekt na ostvarenje pozitivnog finansijskog rezultata na razini bankovnog sustava jeste značajno smanjenje visokog gubitka kod jedne banke koji je u istom razdoblju prošle godine za 11 milijuna KM bio veći od gubitka na razini sustava, kao i smanjenja gubitka i kod drugih banaka koje su negativno poslovale, te ostvarenje veće dobiti, posebno kod dvije banke, kod banaka koje su pozitivno poslovale u istom razdoblju prošle godine.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti kod jednog broja banaka imalo je smanjenje troškova rezervi za kreditne gubitke, zatim rast neto kamatnih i ostalih prihoda kod gotovo svih banaka u sustavu.

Positivan finansijski rezultat od 64,8 milijuna KM ostvarilo je 13 banaka što je skoro tri puta više ili 42,5 milijuna KM nego u istom razdoblju 2010. godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 17,2 milijuna KM iskazan je kod šest banaka i isti je manji za 81% ili 72,9 milijuna KM u odnosu na usporedno razdoblje 2010.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 24: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Datum/Opis	Na razini sustava		Državne banke		Privatne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
30.6.2009.						
Gubitak	-21.598	7	-756	1	-20.842	6
Dobit	35.584	13	401	1	35.183	12
Ukupno	13.986	20	-355	2	14.341	18
30.6.2010.						
Gubitak	-90.052	7	-276	1	-89.776	6
Dobit	22.336	13	390	1	21.946	12
Ukupno	-67.716	20	114	2	-67.830	18
30.6.2011.						
Gubitak	-17.161	6	-	-	-17.161	6
Dobit	64.828	13	427	1	64.401	12
Ukupno	47.667	19	427	1	47.240	18

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (64,8 milijuna KM) 77,8% ili 50 milijuna KM ostvarile su dvije banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 48,7%. U ukupnom gubitku od 17 milijuna KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, s učešćem aktive 12,4% u sustavu nalazi se na trećem mjestu, odnosi se 12,3 milijuna KM ili 71,5% (u prvoj polovini prethodne godine gubitak te banke iznosio je 78,7 milijuna KM). Analitički podaci za prvu polovicu 2011. godine pokazuju da ukupno 15 banaka ima znatno bolji finansijski rezultat (za 118,4 milijun KM), a 4 banke imaju lošiji rezultat (efekt je samo 3,3 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod velikih banaka koje su nosioci profitabilnosti, od kojih je jedna u istom razdoblju prošle godine poslovala s minimalnom dobiti, a u prvoj polovici 2011. godine posluje s visokom dobiti, profitabilnost je značajno poboljšana i bilježi trend rasta.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 449 milijuna KM i isti je za 11% ili 46 milijuna KM veći u odnosu na usporedni period prethodne godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 402 milijuna KM, sa stopom pada od 15% ili 70 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Najvažniji faktori koji su imali utjecaj na stagnaciju, odnosno blagi pad kamatnih prihoda, iako je došlo do rasta prosječnih kredita za 3,5%, su: smanjenje aktivnih kamatnih stopa, te rast nekvalitetne aktive i posljedično suspendirane kamate. Ukupni prihodi od kamata iznose 423,6 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 1% ili 2,8 milijuna KM, a njihovo učešće u ukupnom prihodu smanjeno je sa 105,7% na 94,3%. U strukturi kamatnih prihoda najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima, koji iznose 377,3 milijuna KM ili 83,9% ukupnog prihoda, s padom od 3% ili 12,1 milijun KM.

S druge strane, pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su imali stopu pada od 15%. Kamatni rashodi iznose 144,4 milijuna KM, s promjenom učešća u ukupnom prihodu sa 42,1% na 32,1%. Strukturalno najveća stavka kamatnih rashoda su kamatni rashodi po depozitima, koji su zabilježili pad od 19% ili 27 milijuna KM prvenstveno kao rezultat smanjivanja kamatnih stopa i na kratkoročne i na dugoročne depozite i za pravne osobe i za stanovništvo. Nakon značajnog pada kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u prošloj godini (48%), što je bila posljedica kako redovnih otplata, tako i manjim dijelom, prijevremenih, čemu su banke pribjegavale radi smanjivanja troškova uslijed visoke likvidnosti, u prvoj polovici 2011. godine, bilježe blagi rast od 4% ili jedan milijun, sa smanjenim učešćem sa 5,4% na 5,1%.

Neto kamatni prihod iznosi 279,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine veći je za 9% ili 22,6 milijuna KM, sa smanjenim učešćem u ukupnom prihodu sa 63,5% na 62,1%.

Operativni prihodi iznose 170,2 milijuna KM i u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine veći su za 16% ili 23,2 milijuna KM, s promjenom učešća u ukupnom prihodu sa 36,4% na 37,9%.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 401,7 milijuna KM i u odnosu na usporedno razdoblje manji su za 15% ili 70 milijuna KM, isključivo po osnovi pada troškova rezervi za kreditne gubitke, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 116,8% na 89,4%.

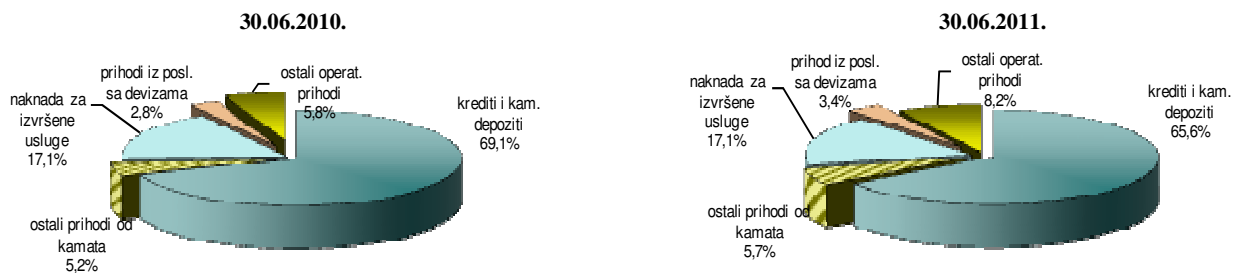
Nakon iznimno visokog rasta u prvoj polovici 2010. godine u odnosu na isto razdoblje 2009. godine (87%), u prvoj polovici 2011. godine troškovi rezervi za kreditne gubitke nominalno i relativno imali su značajan pad od 41% ili 78 milijuna KM, iznose 114,7 milijun KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda znatno je smanjeno sa 47,8% na 25,5%. Suprotan trend i kretanje imali su operativni troškovi, s rastom od 3% ili šest milijuna KM, od toga su troškovi plaća i doprinosa kao najznačajnija stavka imali rast od 2% i iznose 125,4 milijuna KM (prosječan broj zaposlenih je u prvoj polovici 2011. godine manji za 3% u odnosu na prvu polovicu 2010. godine), a sljedeći su troškovi fiksne aktive koji sa stopom rasta od 2% iznose 76,6 milijuna KM.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 25: *Struktura ukupnih prihoda*

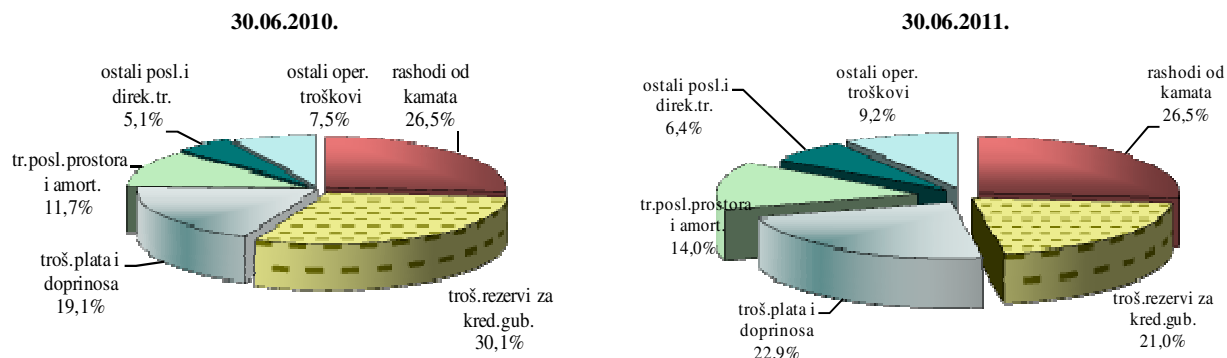
Struktura ukupnih prihoda	30.6.2009.		30.6.2010.		30.6.2011.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	15.979	2,6	7.040	1,2	12.392	2,1	44	176
Kreditni i poslovi leasinga	430.843	70,7	389.360	67,9	377.293	63,5	90	97
Ostali prihodi od kamata	22.991	3,8	30.063	5,2	33.930	5,7	131	113
UKUPNO	469.813	77,1	426.463	74,3	423.615	71,3	91	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	90.002	14,7	97.906	17,1	101.415	17,1	109	104
Prihodi iz posl. sa devizama	14.948	2,5	15.999	2,8	19.976	3,4	107	125
Ostali operativni prihodi	34.794	5,7	33.097	5,8	48.790	8,2	95	147
UKUPNO	139.744	22,9	147.002	25,7	170.181	28,7	105	116
UKUPNI PRIHODI (I. + II.)	609.557	100,0	573.465	100,0	593.796	100,0	94	104

Grafikon 19: *Struktura ukupnih prihoda*Tablica 26: *Struktura ukupnih rashoda*

Struktura ukupnih rashoda	30.6.2009.		30.6.2010.		30.6.2011.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	155.019	26,1	140.230	21,9	113.539	20,8	90	81
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	41.825	7,0	21.931	3,4	22.775	4,2	52	104
Ostali rashodi od kamata	11.644	2,0	7.708	1,2	8.088	1,5	66	105
UKUPNO	208.488	35,1	169.869	26,5	144.402	26,5	81	85
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke	103.146	17,3	193.149	30,1	114.725	21,0	187	59
Troškovi plaća i doprinosa	126.943	21,4	122.521	19,1	125.421	22,9	97	102
Troškovi posl. prostora i amortizacija	76.865	13,0	75.196	11,7	76.598	14,0	98	102
Ostali poslovni i direktni troškovi	32.304	5,4	32.142	5,1	34.845	6,4	99	108
Ostali operativni troškovi	46.342	7,8	48.265	7,5	50.118	9,2	104	104
UKUPNO	385.600	64,9	471.273	73,5	401.707	73,5	122	85
UKUPNI RASHODI (I + II)	594.088	100,0	641.142	100,0	546.109	100,0	108	85

Grafikon 20: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tablicama dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 27: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima			
KOEFICIJENTI	30.6.2009.	30.6.2010.	30.6.2011.
Dobit na prosječnu aktivu	0,09	-0,44	0,32
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,85	-4,10	2,76
Dobit na prosječni dionički kapital	1,24	-5,81	4,05
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,74	1,68	1,86
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,93	0,96	1,14
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,67	2,64	3,00
Poslovni i direktni rashodi ²³ /prosječna aktiva	0,90	1,47	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,66	1,61	1,68
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,56	3,08	2,68

-u %-

Tablica 28: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 30.6. 2011.			
KOEFICIJENTI	30.6. 2011.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivu	0,26	0,32	0,32
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,91	2,81	2,76
Dobit na prosječni dionički kapital	1,25	4,14	4,05
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,33	1,87	1,86
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	2,23	1,12	1,14
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	3,55	2,99	3,00
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	0,40	1,00	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	2,90	1,67	1,68
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	3,30	2,67	2,68

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, može se zaključiti da je profitabilnost ukupnog sustava znatno bolja, ostvarenje dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je na razini sustava iskazan visoki gubitak, rezultiralo je da su ključni pokazatelji profitabilnosti pozitivni: ROAA (zarada na prosječnu aktivu) iznosi 0,32% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) koji iznosi 4,05% (isti indikatori u istom razdoblju prošle godine bili su negativni, zbog iskazanog visokog gubitka na razini sustava od 67,7 milijuna KM). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive, je također poboljšana u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (sa 2,64% na 3,00%), zbog rasta

²³ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

ukupnog prihoda (11%) u odnosu na prosječnu aktivnu koja je neznatno smanjena (2%). Treba istaknuti i znatno smanjenje poslovnih i izravnih rashoda po prosječnoj aktivni (sa 1,47% na 1,00%), što je posljedica znatnog smanjenja troškova rezervi za kreditne gubitke.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo da bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih financijskih sredstava u gospodarske tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom.

Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. srpnja 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove bez obzira na kojim teritoriju posluju, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom²⁵.

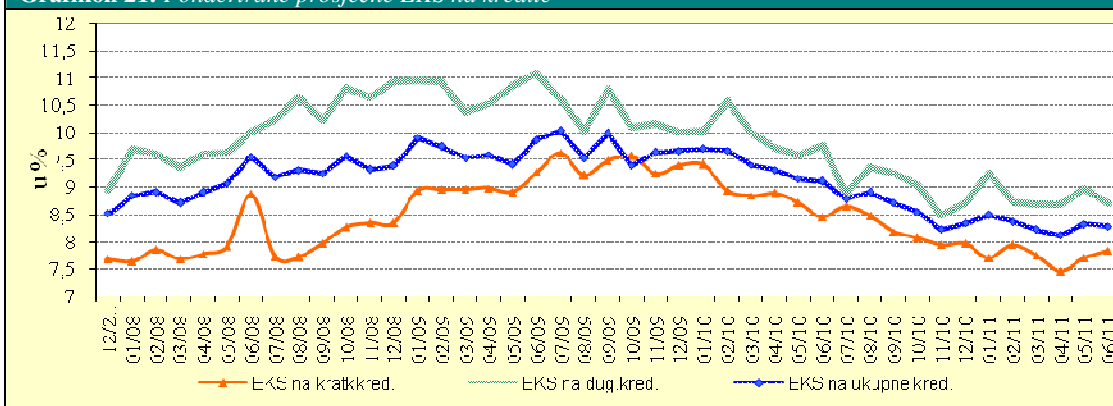
U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2009. godine, ožujak, lipanj i prosinac 2010. godine, te ožujak i lipanj 2011.

²⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

²⁵ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tablica 29 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	31.12.2009.		31.3.2010.		30.6.2010.		31.12.2010		31.3.2011.		30.6.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	8,55	9,39	8,28	8,84	7,9	8,45	7,51	7,96	7,18	7,74	7,24	7,83
1.1. Gospodarstvu	8,51	9,27	8,22	8,63	7,86	8,34	7,47	7,82	7,15	7,63	7,19	7,68
1.2. Stanovništvu	9,51	12,9	9,29	12,28	8,97	12,28	8,67	12,65	7,90	11,81	8,74	12,64
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	10,00	9,02	9,99	8,89	9,75	7,91	8,69	7,87	8,68	7,76	8,70
2.1. Gospodarstvu	8,46	9,15	8,28	9,04	8,4	8,9	7,34	7,82	7,37	7,81	7,17	7,67
2.2. Stanovništvu	10,21	11,32	9,65	10,8	9,35	10,56	8,79	10,05	8,49	9,57	8,16	9,39
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,82	9,66	8,64	9,40	8,40	9,10	7,72	8,33	7,54	8,22	7,50	8,27
3.1. Gospodarstvu	8,50	9,23	8,24	8,76	8,04	8,53	7,42	7,82	7,22	7,69	7,68	7,18
3.2. Stanovništvu	10,17	11,42	9,63	10,89	9,34	10,64	8,78	10,18	8,39	9,66	9,54	8,19

Grafikon 21: Ponderirane prosječne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite u prva dva kvartala 2011. godine ima blagi trend pada. U odnosu na razinu iz prosinca 2010. godine od 8,33%, ista bilježi kontinuirano smanjenje, osim umjerenog povećanja u siječnju (0,16 postotnih poena) i svibnju (0,21 postotni poen), te u lipnju 2011. godine iznosi 8,27%.

Tijekom prve polovice 2011. godine veće oscilacije bilježe ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite i to unutar 0,58 postotnih poena, nego na kratkoročne koje su se kretale unutar 0,51 postotnih poena.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2011. godine iznosila je 7,83%, što je za 0,13 postotna poena manje u odnosu na prosinac 2010. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u lipnju 2011. godine iznosila 8,70%, što je u odnosu na prosinac 2010. godine više za neznatnih 0,01 postotni poen.

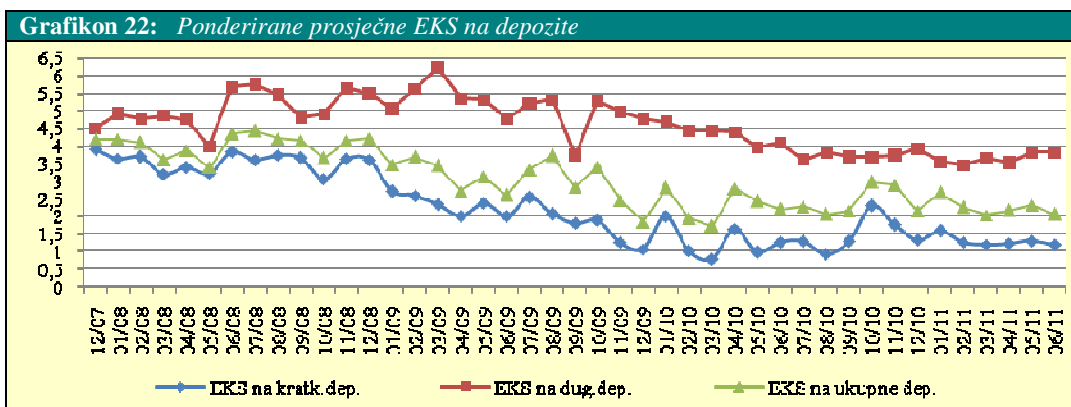
Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu²⁶, u promatranom razdoblju 2011. godine imale su isti smjer kretanja, odnosno lagani pad. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek znatno niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,82% iz prosinca 2010. godine na nivo od 7,68% u lipnju 2011.

Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu kod kratkoročnih i dugoročnih kredita, i pored umjerenih oscilacija, bilježe približno iste vrijednosti odnosno 7,68% i 7,67% u lipnju 2011. Kod dugoročnih kredita gospodarstvu oscilirala je unutar 0,72 postotna poena i u odnosu na prosinac 2010. godine manja je za 0,15 postotnih poena, dok je kod kratkoročnih oscilirala unutar 0,53 postotna poena, te bilježi pad od 0,14 postotnih poena u odnosu na prosinac 2010. godine.

Ukupna EKS na kredite plasirane stanovništvu u prvoj polovici 2011. godine imala je trend pada kod dugoročnih kredita, a kod kratkoročnih trend rasta. EKS na dugoročne kredite sa razine u prosincu 2010. godine od 10,05% smanjena je u lipnju 2011. godine na nivo od 9,39%. Kod kratkoročnih kredita EKS je u lipnju iznosila 12,64%, što je za svega 0,01 postotni poen manje u odnosu na prosinac 2010., uz prisutne oscilacije od 1,82 postotna poena tijekom prvog polugodišta 2011.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 30 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite												
OPIS	31.12.2009.		31.3.2010.		30.6.2010.		31.12.2010.		31.3.2011.		30.6.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,06	1,06	0,79	0,79	1,26	1,26	1,31	1,32	1,20	1,20	1,21	1,20
1.1. do tri mjeseca	0,72	0,72	0,45	0,45	0,39	0,39	0,97	0,97	0,96	0,96	1,01	1,01
1.2. do jedne godine	2,90	2,91	2,33	2,34	3,25	3,26	2,61	2,63	2,19	2,19	2,53	2,51
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	4,75	4,77	4,43	4,42	4,08	4,09	3,89	3,92	3,63	3,65	3,78	3,81
2.1. do tri godine	4,72	4,74	4,3	4,29	3,86	3,87	3,78	3,80	3,55	3,56	3,64	3,65
2.2. preko tri godine	5,12	5,13	5,18	5,19	5,45	5,47	4,48	4,57	4,18	4,26	4,52	4,61
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	1,82	1,83	1,71	1,71	2,19	2,19	2,13	2,14	2,04	2,04	2,05	2,06

²⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2010. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u lipnju 2011. godine smanjena je za 0,08 postotnih poena (sa 2,14% na 2,06%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite, nakon rasta od 0,26 postotnih poena u siječnju, imala je blagi trend pada, i u lipnju je iznosila 1,2% (prosinac 2010.:1,32%). Ponderirana EKS na dugoročne depozite u odnosu na prosinac 2010. godine bilježi pad od 0,11 postotnih poena, s nešto većim oscilacijama tijekom prve polovice 2011. godine i u lipnju 2011. godine iznosi 3,81%.

Kod EKS na dugoročne depozite značajnije smanjenje imala je EKS na depozite gospodarstvu oročene do tri godine (sa 4,94% na 4,34%), dok je najveće povećanje zabilježeno kod depozita banaka i drugih financijskih institucija (sa 3,57% na 4,35%).

Banke su u lipnju 2011. godine plaćale gospodarstvu dosta nižu prosječnu EKS na depozite (1,34%) nego stanovništvu (2,75%), s napomenom da su za oba sektora iste smanjene u odnosu na prosinac 2010. godine (EKS na depozite gospodarstva za 1,21 postotni poen, a stanovništva za 0,19 postotnih poena).

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 31: Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	30.6.2009.		31.12.2009.		30.6.2010.		31.12.2010.		30.6.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,56	9,00	8,96	8,96	8,83	8,84	8,29	8,29	8,87	9,03
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,40	0,40	0,41	0,41	0,23	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u lipnju 2011. godine iznosila je 8,87% (povećanje za 0,74 postotna poena u odnosu na prosinac 2010. godine), a na depozite po viđenju 0,21%, što je manje za 0,01 postotni poen u odnosu na prosinac 2010.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu. Također, to je jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, te njegove stabilnosti i sigurnosti.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju rizik likvidnosti imao je sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaknuti kako je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik

likvidnosti je naglo porastao i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje banke, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njezinog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da likvidnost bankovnog sustava nijednog trenutka nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008., a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, s tendencijom blagog pogoršanja u 2010. godini i prvoj polovici 2011. godine, što je posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti, investicija u vrijednosne papire, plaćanja kreditnih obveza, pada kvalitete aktive zbog rasta nenaplativih potraživanja, prije svega povećanja nekvalitetne aktive, kao i prijevremenog povrata dugoročnih depozita kod jedne banke tijekom 2010. godine, što je imalo utjecaja na pogoršanje ročne usklađenosti dospjeća stavki aktive i obveza. Ostaje konstatacija i ocjena da je likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pokrivenošću kratkoročnih obveza likvidnim sredstvima. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja, a većina banaka u F BiH je u vlasništvu velikih europskih bankarskih grupa koje pružaju značajnu financijsku potporu našim bankama kroz depozitna i kreditna sredstva, ocjenjuje se da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom.

Također treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, negativne posljedice reflektiraju se na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke posluju u BiH, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, a to dovodi do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospjeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima i često se negativno efektira na uspješnost i profitabilnost banaka.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30.6.2011. i dalje, iako blago smanjeno, najveće učešće od 74,2% imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove²⁷) s učešćem od 10,5%, koji su s dužim razdobljima ročnosti i

²⁷ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i obveze trajnog karaktera.

predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli poboljšanju ročne usklađenosti dospjeća stavki aktive i obveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, a nakon dužeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. došlo je do blagog pogoršanja, a u prvoj polovici 2011. negativan trend je zaustavljen i ročna struktura je neznatno poboljšana.

- u 000 KM-

Tablica 32: Ročna struktura depozita								
DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	4.490.845	40,7	5.054.335	45,0	5.009.205	44,6	113	99
Do 3 mjeseca	322.763	2,9	344.926	3,1	368.919	3,3	107	107
Do 1 godine	833.089	7,5	1.085.115	9,6	838.828	7,5	130	77
1. Ukupno kratkoročni	5.646.697	51,1	6.484.376	57,7	6.216.952	55,4	115	96
Do 3 godine	3.292.619	29,8	2.832.507	25,2	3.002.610	26,7	86	106
Preko 3 godine	2.106.552	19,1	1.915.947	17,1	2.011.665	17,9	91	105
2. Ukupno dugoročni	5.399.171	48,9	4.748.454	42,3	5.014.275	44,6	88	106
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.231.227	100,0	102	100

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2010. godinu, evidentno je blago poboljšanje ročnosti, zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 2,3 postotna poena i za isto povećanje dugoročnih depozita, tako da je njihovo učešće sa 30.6.2011. iznosilo 55,4% i 44,6%.

Navedene promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita u prvoj polovici 2011. godine za 4% ili 267 milijuna KM i istodobno povećanja dugoročnih depozita za 6% ili 266 milijuna KM.

Smanjenje kratkoročnih depozita najvećim dijelom ostvareno je po osnovi smanjenja depozita do jedne godine za 23% ili 246 milijuna KM, uz istodobno smanjenje učešća sa 9,6% na 7,5%. Depoziti po viđenju smanjeni su za 1% ili 45 milijuna KM, uz smanjenje učešća sa 45% na 44,6%, dok su depoziti do tri mjeseca povećani za 7% ili 24 milijuna KM uz blago povećanje učešća sa 3,1% na 3,3%. Depoziti po viđenju imaju isto učešće kao i dugoročni depoziti od 44,6% u ukupnim depozitima, dok najmanje učešće (3,3%) imaju depoziti do tri mjeseca. U ukupnim depozitima po viđenju najveće učešće imaju depoziti stanovništva (41,9%), koji su u odnosu na 2010. godinu povećani za 4% ili 83 milijuna KM.

Ukupni dugoročni depoziti su u 2011. godini povećani za 6% ili 266 milijuna KM. Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem učešća sa 51,6% na 52% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 27,4% na 26,7%. U depozitima oročenim do tri godine približno isto i najveće učešće od 67% imaju depoziti stanovništva, dok u razdoblju preko tri godine najveće učešće od 59,3% imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2010. godine 60,9%).

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne deblanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 33: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.6.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	354.200	3,6	567.182	5,7	613.313	6,0	160	108
Kratkoročni krediti	2.159.008	22,0	2.129.184	21,3	2.229.955	22,1	99	105
Dugoročni krediti	7.283.592	74,4	7.285.545	73,0	7.429.865	71,9	100	102
UKUPNO KREDITI	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.273.133	100,0	102	103

U promatranom razdoblju 2011. godine dugoročni krediti su povećani za 2% ili 144 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 5% ili 101 milijun KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 8% ili 46 milijuna KM, od čega se najveći iznos od 33 milijuna KM odnosi na privatna poduzeća. U strukturi dospjelih potraživanja 77% su od privatnih poduzeća, 19% od stanovništva i 4% od ostalih sektora.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 88,9% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 55,9%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 67,9% što je za 1,7 postotnih poena više u odnosu na kraj 2010. godine, zbog blagog rasta kredita od 3% ili 291 milijun KM. Novčana sredstva su smanjena za 7% ili 304 milijuna KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2010. godine, smanjeno je sa 29,5% na 27,4%.

Banke su u 2011. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Stopa obvezne rezerve je od 11. listopada 2008., u cilju osiguranja dodatne likvidnosti banaka, smanjena na 14%. Također, odlukom CB BiH izmijenjena je osnovica za obračun obvezne rezerve, tako da pozajmljena sredstva od nerezidenata po osnovi ugovora zaključenih poslije 1. studenog 2008., ne ulaze u osnovicu za obračun. Od 1. siječnja 2009. uvedena je diferencirana stopa obvezne rezerve s obzirom na ročnost izvora (10% na dugoročne i 14% na kratkoročne), od 1. svibnja 2009. stopa na dugoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 7%, a od 1. veljače 2011. stopa na kratkoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 10%. Obvezna rezerva kao značajni instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. listopada 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijentata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tablici.

- u % -

Tablica 34: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁸ / ukupna aktiva	31,9	30,2	28,0
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	54,2	50,8	48,4
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	66,9	68,1	66,4
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ²⁹	76,4	79,0	81,5
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ³⁰	75,0	77,6	80,1

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

Tablica 35: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.789.107	3.887.490	3.707.111	103	95
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.341.965	3.585.319	3.487.575	107	97
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.431.143	6.128.941	6.219.197	113	101
4. Iznos obveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.086.229	1.225.788	1.243.839	113	101
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	543.114	612.894	621.920	113	101
5. Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.702.878	2.661.702	2.463.272	98	93
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.798.851	2.972.425	2.865.655	106	96

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijuća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana³¹.

²⁸ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijuća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁰ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

³¹ Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine F BiH“, br. 88/07 i 6/08) od 1.1.2008. propisani su novi postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijuća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijuća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijuća do 90 dana u plasmane s rokom dospijuća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava (ranije 95%) s rokom dospijuća do 180 dana u plasmane s rokom dospijuća do 180 dana.

- u 000 KM -

Tablica 36: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.719.878	5.674.836	5.502.000	99	97
2. iznos financijskih obveza	5.070.291	5.816.147	5.632.146	115	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	649.587	- 141.311	- 130.146	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8%	97,6%	97,7%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,8 %	12,6%	12,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.479.395	6.408.275	6.165.818	99	96
2. iznos financijskih obveza	5.745.023	6.450.887	6.311.833	112	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	734.372	- 42.612	-146.015	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8 %	99,3%	97,7%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,8%	19,3%	17,7%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.469.752	7.343.882	7.234.170	98	99
2. iznos financijskih obveza	6.956.965	7.509.597	7.081.656	108	94
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	512.787	- 165.715	152.514	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,4%	97,8%	102,2%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,4%	22,8%	27,2%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. lipnja 2011. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite. Međutim, zabrinjava činjenica pogoršanja ročne usklađenosti s obzirom na znatno niže postotke ostvarenja viška iznad propisanog minimuma, odnosno, sa 31.12.2010., prvi put u posljednje dvije godine iznos financijskih obveza bio je veći od iznosa financijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, na što je značajan utjecaj imao prijevremeni povrat dugoročnih depozita kod jedne banke prema „majci“ (samo u četvrtom kvartalu 2010. godine cca 219 milijuna KM). I tijekom prvog kvartala 2011. godine iznos financijskih obveza u sva tri vremenska intervala do 180 dana bio je veći od iznosa financijske aktive, dok je u drugom kvartalu došlo do blagog poboljšanja i financijska aktiva je u intervalu do 180 dana nešto veća od financijskih obveza, najvećim dijelom kao posljedica povećanja stavke kredita i vrijednosnih papira koji se drže do dospijea prikazanih u vremenskom intervalu do 180 dana, uz istodobno smanjenje stavki financijskih obveza, najvećim dijelom obveza po uzetim kreditima. Također, promatrano prema preostalom dospijecu, prisutan je negativan trend povećanja učešća depozita s dospijecom do sedam dana zbog izraženog porasta ovih depozita tijekom 2010. godine od cca 17%, što je bio deset puta veći rast od porasta ukupnih depozita od 1,7%, što je rezultiralo i povećanjem njihovog učešća sa cca 42% na cca 48% u ukupnim depozitima na kraju 2010.godine, sa 30.6.2011. njihovo učešće je nešto smanjeno i iznosilo je 46,5%, u skladu s propisanim limitima za ročnu usklađenost, jednim dijelom ovim sredstvima financiraju se plasmani s duljim rokovima dospijea.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja može se zaključiti da su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine zaustavljena, da je tijekom 2009.godine došlo do trenda poboljšanja, a u 2010. godini do blagog pogoršanja nastavljenog i u 2011. godini, tako da se likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje ocjenjuje na zadovoljavajućoj razini. Kako je ovaj segment

poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte širenja globalne financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenijeg priljeva depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priljev likvidnih sredstava, zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka³² kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.³³

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcionira kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30.6.2011. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 14,6% ili 2,2 milijarde KM (na kraju 2010. godine 14,8% ili 2,2 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 53,2% ili 8,0 milijardi KM (na kraju 2010. godine 53,6% ili 8,1 milijarda KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu³⁴ i ukupno.

³² "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

³³ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

³⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tablica 37: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2010.				30.06.2011.				INDEX	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.195	14,6	1.637	18,0	1.121	13,8	1.572	17,5	94	96
2. Krediti	72	0,9	104	1,1	59	0,7	85	0,9	82	82
3. Krediti s val. klauzulom	6.508	79,6	6.868	75,5	6.455	79,5	6.785	75,4	99	99
4. Ostalo	401	4,9	489	5,4	488	6,0	559	6,2	122	114
Ukupno (1+2+3+4)	8.176	100,0	9.098	100,0	8.123	100,0	9.001	100,0	99	99
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.552	71,6	6.424	74,1	5.560	71,6	6.392	74,0	100	100
2. Uzeti krediti	1.328	17,1	1.363	15,7	1.302	16,8	1.332	15,4	98	98
3. Dep. i kred. s val. klauz.	584	7,5	584	6,8	594	7,6	594	6,9	102	102
4. ostalo	288	3,8	296	3,4	309	4,0	322	3,7	107	109
Ukupno (1+2+3+4)	7.752	100,0	8.667	100,0	7.765	100,0	8.640	100,0	100	100
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	26		28		32		44			
2. Pasiva	435		438		218		219			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	16		21		173		186			
%	1,0%		1,3%		10,7%		11,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	29,0%		28,7%		19,3%		18,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi³⁵ dominantno je učešće EURO od 75,3%, što je nešto više od učešća 31.12.2010. (74,8%), uz isti nominalni iznos od 1,7 milijardi KM. Učešće EURO u obvezama je neznatno povećano sa 88,7% na 89,1%, uz zadržavanje nominalnog iznosa na približno istoj razini od 7,2 milijarde KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obveza³⁶, koji je posebno značajan u aktivi (75,4% ili 6,8 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31.12.2010. (75,5% ili 6,9 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 24,6% ili 2,2 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,5% ili 1,7 milijardi KM i ostale valute 6,1% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2010. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,9 milijardi KM su imali učešće od 75,5%, a ostale stavke u EURO 18,3% ili 1,7 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,6 milijardi KM) 70,7% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (95,1%).

Na drugoj strani, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,6 milijardi KM) najveće učešće od 83,0% ili 7,2 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 6,9% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine učešće obveza u EURO bilo je 82,7% ili 7,2 milijarde KM, a indeksiranih obveza 6,8% ili 0,6 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvom kvartalu 2011. godine kretala u okviru propisanih

³⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto načelu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

³⁶ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

ograničenja. Sa 30.6.2011. dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 11,5% temeljnog kapitala banaka, što je za 18,5 postotnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 10,7%, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (duga pozicija), i ista je za 19,3 postotna poena manja od dozvoljene.

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i na lica mjesta s težištem na ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da supervizija bude još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sustavnog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sustavno praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
  - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
- unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti stalnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja s Vladom F BiH, u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008., te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, poduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i financijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerenja i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinostvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 33-2/11
Sarajevo, 6. rujna 2011.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka po shemi FBA
PRILOG 3.....	Štednja stanovništva u bankama F BiH
PRILOG 4.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Bilanca prihoda i rashoda banaka
PRILOG 6.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala
PRILOG 7.....	Podaci o zaposlenim u bankama F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.6.2011.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	Privremeni direktor - Azemina Golo
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	KENAN BOZKURT
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvzdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

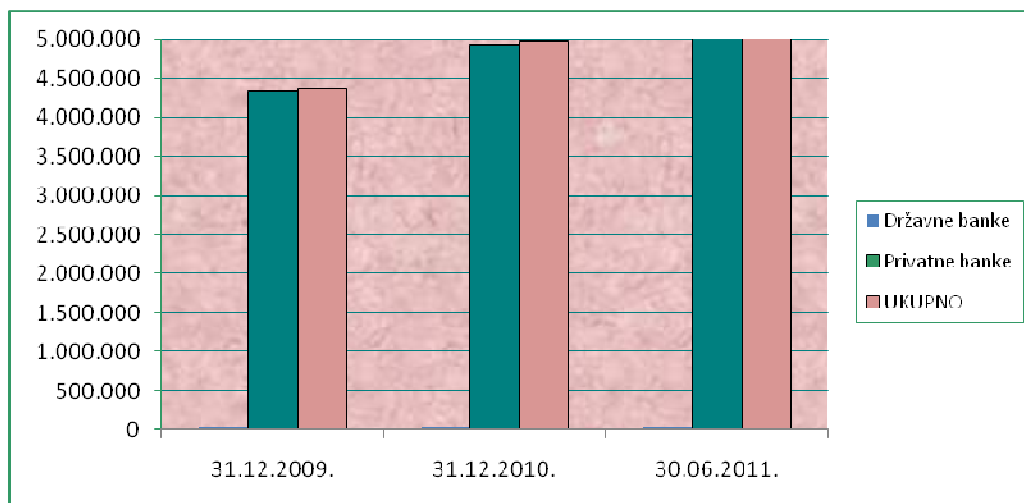
u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.782.301	4.443.614	4.140.085
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	490.171	452.188	442.140
1b	Kamatonski računi depozita	4.292.130	3.991.426	3.697.945
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	12.884	233.178	272.388
3.	Plasmani drugim bankama	111.019	145.007	190.274
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.796.800	9.981.911	10.273.133
4a	Kreditni	9.442.455	9.414.597	9.659.694
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	145	132	126
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	354.200	567.182	613.313
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	106.273	142.074	145.812
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.157	521.625	513.725
7.	Ostale nekretnine	25.753	31.139	36.098
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	42.693	44.753	43.377
9.	Ostala aktiva	336.287	193.609	212.188
10.	MINUS: Rezerve za potencijalne gubitke	480.807	661.213	700.063
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	458.803	635.792	672.488
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	22.004	25.421	27.575
11.	UKUPNA AKTIVA	15.236.360	15.075.697	15.127.017
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.045.868	11.232.830	11.231.227
12a	Kamatonski depoziti	10.180.008	10.134.101	10.203.263
12b	Nekamatonski depoziti	865.860	1.098.729	1.027.964
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	2.744	1.723	1.703
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	2.744	1.723	1.703
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	7.000	2.000
15.	Obveze prema vladi	0	0	0
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.771.978	1.403.451	1.378.132
16a	s preostalim rokom dospijea do jedne godine	678.608	381.305	306.507
16b	s preostalim rokom dospijea preko jedne godine	1.093.370	1.022.146	1.071.625
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	250.483	226.847	214.545
18.	Ostale obveze	484.500	507.221	547.793
19.	UKUPNE OBVEZE	13.558.662	13.379.072	13.375.400
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	25.028	26.060
21.	Obične dionice	1.145.627	1.148.269	1.163.889
22.	Emisioni ažio	143.725	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	135.305	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	358.480	489.557	377.102
24.	Tečajne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	4.838	-102.714	48.081
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.677.698	1.696.625	1.751.617
27.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.236.360	15.075.697	15.127.017
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANCA	622.094	659.059	637.529
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.859.732	15.734.756	15.764.546

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA PO RAZDOBLJIMA

u ' 000 KM

	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.
Državne banke	35.275	47.148	48.090
Privatne banke	4.325.928	4.926.361	5.068.416
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.116.506

KLASIFIKACIJA AKTIVE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.6.2011.
- AKTIVNA BILANCA -

u '000 KM

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.866.309	336.209	25.564	1.873	0	2.229.955
2.	Dugoročni krediti	6.031.383	896.584	341.801	160.097	0	7.429.865
3.	Ostali plasmani	393.053	227	98	760	2	394.140
4.	Obračunata kamata	40.205	13.688	1	0	3	53.897
5.	Dospjela potraživanja	63.212	68.924	156.443	324.467	0	613.046
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	99	70	98	0	0	267
7.	Ostala aktiva	5.085.529	9.706	4.870	1.957	3.847	5.105.909
8.	STAVKE AKTIVE BILANCE UKUPNO:	13.479.790	1.325.408	528.875	489.154	3.852	15.827.079
	a) Plative garancije	325.692	60.913	469	261	0	387.335
9.	b) Činidbene garancije	486.305	95.407	907	1.018	189	583.826
10.	Nepokriveni akreditivi	51.072	14.622	2	0	0	65.696
11.	Neopozive kreditne obveze	1.329.924	48.520	3.714	593	0	1.382.751
12.	Ostale potencijalne obveze	22.675	2.034	0	116	0	24.825
13.	STAVKE IZVANBILANCE UKUPNO:	2.215.668	221.496	5.092	1.988	189	2.444.433
14.	UKUPNO STAVKE BILANCE I IZVANBILANCE (8 + 13)	15.695.458	1.546.904	533.967	491.142	4.041	18.271.512
15.	Opći kred.rizik i Potencijalni kred.gubici (r.br.14 X % gubitaka)	218.912	131.879	128.361	278.064	4.038	761.254
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	218.956	131.879	128.361	278.064	4.037	761.297
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	44	0	0	0	-1	43

RAČUN DOBITI I GUBITKA

u '000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 30.06. 2010.		OSTVARENO 30.06.2011.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	426.463	106%	423.615	94%	99
Kamatni troškovi	169.869	42%	144.402	32%	85
Neto kamatni prihodi	256.594	64%	279.213	62%	109
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	147.002	36%	170.181	38%	116
UKUPNI PRIHOD	403.596	100%	449.394	100%	111
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	193.149	48%	114.725	25%	59
Troškovi plaća i doprinosa	122.521	30%	125.421	28%	102
Troškovi fiksne aktive i režije	75.196	19%	76.598	17%	102
Ostali troškovi	80.407	20%	84.963	19%	106
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	471.273	117%	401.707	89%	85
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	-67.677		47.687	11%	N/A
Porez na prihod	-39		-20		
NETO PRIHOD	-67.716		47.667	11%	N/A

PRILOG 6

USPOREDNI PREGLED O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA

AKTIVNA PODBILANCA

'000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.6.2011.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.155.790	1.157.918	1.174.308
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisijih ažia ostvarenih pri uplati dionica	143.725	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	78.317	183.807	189.462
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	201.758	228.867	261.951
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	161.562	165.532	175.669
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.753.702	1.885.159	1.950.425
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	82.324	92.058	249.573
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	52.966	157.933	17.161
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	595	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.119	63.249	62.415
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	199.004	313.321	329.230
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.554.698	1.571.838	1.621.195
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	205.254	209.612	218.956
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	49.186	52.090	0
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	184.093	159.056	148.146
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.390	66.399	61.475
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	507.752	489.986	431.667
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	16.036	15.938	15.938
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	16.036	15.938	15.938
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.046.414	2.045.886	2.036.924
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENTA	11.790.234	11.713.116	12.067.737
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.673.162	12.655.823	13.033.669
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,4%	16,2%	15,6%

PRILOG 7

BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA PO BANKAMA

R.b r.	BANKA	31.12.2009.	31.12.2010.	30. 6.2011.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	51	54	56
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	185	207	217
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	77	75	74
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	600	568	605
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	514	519	517
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	174	178	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	68	67	70
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	133	143	160
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	473	474	471
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	111	91	89
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	195	211	191
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	662	501	449
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.669	1.630	1.616
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	426	432
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	152	150	155
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	56	-	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.389	1.362	1.352
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	180	180
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	212	222	226
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	334	330	332
	UKUPNO	7.656	7.388	7.365